

REDACȚIA

174, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

întru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Str. de Duminecă pe
an fl. 2.—

întru România și străinătate
pe an 40 franci.

Inscripțiile nu se înajpoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE:

pe 1 și 2 garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Anul II.

Număr de Duminecă

Nr. 42.

„PĂRINȚII PATRIEI“.

(R.) Așa se numesc deputații din Dieta ungherească. Pentru-că ei fac legile, ei grijese, ca legile să nu fie castrate în picioare de nimeni, ei dau jos din scaunul înalt pe ministri cari își uita de datoriile sfinte: a fi păzitori cei mai de treabă ai legii, a se îngriji de nevoile neamurilor. . . Adecă așa ar trebui să fie.

În țările cu adevărat înaintate așa și este. Acolo deputații sunt vrednici să poarte numele frumos de „părinți ai patriei“.

Despre „părinții patriei“ noaste știm că fiecare Român și-a făcut locuință curată. Îi știe cât plătesc. Știm și cum au ajuns în Dieta. Unii s-au ales dând bani din greu spre a cetățenilor stricăciune. Alții au fost aleși cu puterea, de solgăbirae, gen-darmi și miliție. Îndeosebi au fost pătate alegerile din urmă.

La pus pe griji chiar și pe Unguri pentru-că s'a versat sânge ca în război crunt.

Când scriem însă noi despre nemerniciile și sălbăciunile săvârșite, putem fi bănuiți că marim lucrările pentru a-i desbrăca pe cei de la putere de ori-ce însușire care e neapărat trebuincioasă în ru conducerea treburilor țării.

Eată de ce din când în când trebuie să arătăm ce zic, ei între ei, „părinții patriei“, când își mai deschiid și ei inima și nu umblă să ascundă reul în care se pierd cu toții.

În ședința de Marți a Dietei ungherești din vorbă în vorbă, părinții patriei au ajuns la sfadă mare.

Ear' cu acest prilej deputatul Lukács li-a strigat oamenilor stăpânirii: „Mai aveți obrazul să veniți aici?“. . . Și urmând nainte să spună, că stăpânirea și-a ales deputații prietini „când cu nerușinare legea, strigă: a-aceasta e nemernicie!“

Povestește apoi cum întâiul ministru baronul Bánffy, aflând pe vremea alegerilor, că un solgăbirae nu vrea să voteze cu stăpânirea, îl chiamă la dînsul și-l îndeamnă să-și calce cuvântul dat: să nu voteze adecă cu candidatul vrăjmaș stăpânirii, cărui solgăbirae se legase pe cinste să-i dea votul.

Alt deputat, Ivánka Oszkár, strigă: dacă aceasta-i adevărat, apoi baronul Bánffy a săvârșit o „infamie“ (cel mai ticălos lucru) și cuvântul „nemernicie“ e prea slab pentru a i-se arunca în față.

Deputatul Zmeskál îi strigă baronului Bánffy, în plină Dietă, că e o braznice!

Și în fața tuturor acestor vorbe și învinuiri grele Bánffy nu știe să răspundă de cât, că nu-și aduce tocmai bine aminte de cele-ce a vorbit cu solgăbirae. Sudalmele le-a înghițit și a tăcut și după-ce alt deputat, Rakovszky, într-o vorbire mai lungă l-a

făcut — cum zice Românul — cu oue și cu oțet.

Ei, dacă astfel este cel dintăiu „părinte al patriei“, întâiul-ministru și sfetnic al tronului, își poate închipi ori-și-cine cum și ce fel de oameni sunt ceilalți mai marunți „părinți ai patriei!“

Eată de ce merg reu lucrurile în țeară. Pentru că îndeosebi de împrejurarea că „părinții“ își petrec în certuri de felul acesta, certuri pentru cari țeara plătește zilnic peste 5000 fl., dar' ei nu se gândesc nici la facerea legilor bune, nici la stavilirea relelor ce și noi naționalitățile le aducem într-una la cunoștință.

Ear' reul acesta isvorește nu numai din poruirile launtrice ale „părinților patriei“, ci și din puțină bărbăție pe care am arătat-o cu toții când vorba a fost să ne apărăm drepturile.

Dacă am ajuns, ca noi Românii să trimitem în dietă oameni ca Beleş János, neam de popă, care votase și în congregația Aradului darea pentru acoperirea furțișagurilor lui Krivány, ca Ciocan János, care jură pe Bánffy ca pe un sfânt (căci amândoi acestia cu voturi românești s'au ales), dacă tăcem moleomi și când ni-se dau cele mai grele lovituri, când deputații stăpânirii se aleg mai ales prin cercuri de ale naționalităților, — se înțelege că „părinții patriei“ nu pot fi de cât oameni cum vizerăm mai sus că se cinstește ei între ei.

Să fim deci bărbați curagioși la toate prilejurile — și prilejuri ni-se imbie des: zilele viitoare avem cel al alegerilor dela comitat — și sili-vom stăpânirea să cinstească legea, ear' în Dietă n'ar mai pătrunde deputați cari și ei între ei numai om de treabă nu-și zic unii altora!

Altă mișelie dovedită. Lui „P. Lloyd“ i-se anunță din Cluj: „Încă în primăvara asta a fost pornită cercetare împotriva a 6 studenți universitari români „pentru vătămarea M. Sale“, fiind învinovați, că rupseseră de pe părete portretul regelui într'un birt. Cercetarea s'a sistat, deoarece-ce sa dovedit netemeinicia învinuirii“.

Și când ne gândim cât sgomot s'a făcut și în jurul acestei învinuiri aduse tinerimei române!

Pactul. „Neue Freie Presse“ află din cercurile maiorității, că noul provisoriu, care este de neînălțurat, nu va fi votat prin parlament, ci va fi decretat prin §. 11.

Știrca aceasta o înregistrăm de-ocamdată cu rezervă. Poate că este numai vre-o manevră a contelui Thun.

Proces împotriva Sașilor.

Judecătoria din Tîrgul-Mureșului a învrednicit cu un proces de presă pe foaia Sașilor veri din Brașov „Kronstädter Zeitung“. Despre acest proces foaia împrecinată spune că procesul s'a ținut la 25 Octombrie pentru un ar-

icol intitulat „Sărbarea de la 15 Martie în Brașov“.

dl Dörschlag, redactorul foaiei a fost osândit pentru batjocura adusă fișpanului de la Brașov, Maurer, la trei luni temniță și 100 fl. pedeapsă bănească. Proprietarul foaiei n'a fost pedepsit, dar' s'a luat din cauziunea foaiei suma de 1000 fl.

Procesul lui „Kr. Z.“ ne dovedește sup'rarea Ungurilor pe Sași și a acestora pe Unguri. Și bine e, că e așa. În cele din urmă împăciuirea Sașilor cu Maghiarii, împăciuire făcută la 1890, nici un rost nu are să mai dăinuiească. Asuprelile și neîndreptățiri li-se fac și Sașilor ori cât ar tăgădui-o Jeszenszky. Asuprelile îi vor scoate și pe Sași din răbdări.

Sașii până bine de curînd erau în primejdie să-și piardă chiar și conștiința de neam. Stăpânirea însă prin asuprelile ce le face, fără voia ei s'a îngrijit, ca Sașii să se treziască și ei.

Legile așa zise bisericesti, alungarea celor 15 învățători Sași de la Bistrița, legea pentru unghurisarea numirilor de localități i-au scos și pe Sași din mutismul străvechiu și i-au silit, ca să lupte mai stăruitor pentru drepturile ce li-se cuvin.

Sașii tineri au făcut începutul luptei.

Goana pornită în potriva Sașilor avem nădejde că-i va face atât pe toți Sașii, cât pe celelalte popoare nemaghiare și asuprite, ca în unire să-și vadă de întărirea conștiinței naționale, pe urma căreia va urma și isbânda desăvârșită în tot ce privește drepturile pe cari le au în stat.

Scrisoare din București.

(Corosp. partie. a „Trib. Pop.“)

Intrunirile politice. — Conservatorii la Craiova, liberalii la Iași. -- Manifestațiune pentru dl G. Cantacuzino.

26 Octombrie.

Apropiindu-se alegerile comunale, partidele politice d'aici s'au arucat într'o luptă destul de înverșunată.

Astfel Duminecă au fost două intruniri în două mari orașe. Conservatorii au chemat la sfat pe partizanii lor în Craiova, unde au primit cu mare pompă pe domnul Lascăr Catavji și pe alți fruntași de la București.

Au vorbit la intrunirea conservatoare d-nii: N. Economu, L. Catargi, T. Măiorescu, C. Arion și Take Ionescu.

Acesta din urmă a atacat îndeosebi pe dl D. Sturdza, despre care zice că nu-i naționalist.

Mare a fost îndeosebi intrunirea liberalilor la Iași. Au luat parte delegați din toate județele. Dl D. Sturdza, a sosit însoțit de d-nii ministrii Stolovan și Paladi. La gară l'au întâmpinat cu mare pompă.

În intrunire au vorbit dl G. Mărzescu fost ministru în cabinetul Aurelian, dl D. Sturdza, prim-ministru, N. Gane, președintele Senatului; Al. G. Radovici, primar al Ploieștilor; M. Burileanu, Al. Păcleanu, N. Dimancea, D. Schileru și N. N. Săveanu, toți deputați.

D. Sturdza a atins și afaceri d'ale politice din afară, arătând însemnătatea la care s'a ridicat România în politica Europei. Ca dovadă despre aceasta aduce vizița pe care M. Sa Impăratul Francisc Iosif a făcut-o în România și strălucita

primire ce i-s'a făcut regelui Carol astă-vară în Rusia.

D. Grigore Macri, deputat și delegat de clubul din Iași, a propus, în mijlocul unei furtuni de aplauze aprobătoare, ca din mijlocul adunării și în numele ei, președintele clubului ieșan să fie autorizat a adresa dlui G. C. Cantacuzino, fost ministru de finance o telegramă, prin care să i-se manifeste într'această zi solemnă pentru partid, dragostea ce toți membrii partidului național-liberal au pentru neînfricatul luptător pe care sănătatea l'a obligat să-și intrerupă pentru moment rodnică-i activitate.

Dl Macri propune și adunarea adoptă ca textul telegramei trimise dlui Cantacuzino să fie următorul:

„Partidul național-liberal, prin reprezentanții săi întruniți azi în jurul iubitului și veneratului său șef, regretă absența d-voastră în care este deprins a vedea unul din cei mai eminenti fruntași ai săi și unul din cei mai distinși bărbați de stat ai țării, și vă urează o grabnică însănătoșare, necesară țării și partidului.“

„Pentru întreaga adunare din sala Teatrului Pastia,

Președintele adunării:
Mărzescu.

Încă în aceeași zi dl Cantacuzino a răspuns prin următoarea telegramă:

Dlul G. Mărzescu.

Președintele adunării național-liberale
Iași.

Adânc recunoscător pentru cuvintele onorătoare și pentru urările de însănătoșire ce îmi transmiteți în numele adunării național-liberale ținute azi în sala Pastia, vă rog, dle președinte, să exprimați amicilor noștri simțimintele mele de viată de grație. Într'un gând cu voi toți pentru liberalism și democrație, mă voiu sili să-mi recapăt sănătatea și voiu duce lupta înaintea, alături cu d-voastre și sub conducerea șefului nostru iubit Dimitrie Sturdza.

G. Cantacuzino.

Intrunirea a votat următoare moțiune:

„Membrii partidului național-liberal sunt și rămân cu deplină încredere în patriotismul, înțelepciunea și conducerea politică a dlui Dimitrie A. Sturdza, șef al partidului și președinte al consiliului de „ministri, și hotărăsc să lupte pentru ca alegerile comunale să asigure un nou triumf partidului național-liberal.“

Pe azi este convocată o intrunire liberală la Craiova și e sigur că de aci încolo, până în Noemvrie, când sunt alegerile, în fiecare Duminecă și sărbătoare vor fi intruniri atât conservatoare cât și liberale.

ALEGERILE

pentru

congresul național-bisericesc.

În vederea întregirii congresului național-bisericesc, consistorul arhiepiscopesc (din Sibiu) a rînduit alegerile

pentru deputații din cler, Joi 29 Octombrie,

ear, alegerile deputaților mireni se vor face Duminecă 1 Noemvrie.

Intrunirea scrutiniului se va face la 8 Noemvrie (toate stil vechiu).

Revista externă.

Intemplantările din Franția.

Nădejdea Ovreimeii că vor scăpa pe căpitanul Dreyffus, din insula Dracului, nici până aici nu era tocmai mare. Cu toate acestea ei voiau să se răsună asupra însuși Franței, sau cel puțin asupra conducătorilor armatei franceze, cari cu nici un preț nu voesc să se invoască a re-visui procesul. Și tocmai acest duch răsunător vechiu al Ovreilor, li-a distrus poartă și ultima nădejde de biruință. Ei adevărat trăgeau nădejde că sub stăpânirea de față în Franția, care făcuse primul pas spre re-visuirea procesului, își vor ajunge scopul.

Martia trecută, când s'a redeschis sesiunea de toamnă a camerei, ei credeau, că guvernul va face o declarație în folosul lor; dar s'a întâmplat contrariul. Toți cei ce nu voesc nici umilirea țării, nici chiar a armatei, s'au înțeles frumoșel, foarte îndemnativ și isteț cu conducătorii armatei și au pricinuit în prima ședință o așa întâmplare, în cât ministrul de război și-a dat chiar acolo, în dietă, demisiunea; aceasta a fost cea dintâi lovitură pentru stăpânire. Apoi s'a făcut încă o propunere, în care se exprima încredere guvernului; dar aceasta a fost respinsă, astfel în cât ministrul întreg și-a dat demisiunea în mâinile presidentului Republicii, care a și primit-o.

Foile ovreiești din toată lumea, mai ales ale noastre din Budapesta, suflă foc și pară, injurând pe toți Francezii și prorocind perirea poporului și a țării, numai pentru-că nu s'a făcut pe placul Ovreimii de a se re-visui procesul Dreyffus, pentru că desigur, guvernul care va urma acum, va fi fără încunjur împotriva re-visuirii.

D'ale Sârbilor.

Reuniune agricolă. — Statute. Apel pentru susținerea teatrului național.

O reuniune agricolă au înființat Sârbii din Orslamos. „Aveau să biruască multe greutăți — zice „Zastava“ — dar nu s'au lăsat, până ce n'au isbutit să aibă învoirea stăpânirii.”

În unul din numerii de pe urmă „Zastava“ publică modelul statutelor pentru reuniuni de meseriași, de oare ce — zice — „printre meseriași nostri s'a pornit mișcare viasă cu scop de a înființa reuniuni d'acestea.”

Comitetul administrativ al „Reuniunii pentru susținerea teatrului național sârbesc“ publică în foile sârbești un apel pentru contribuiri întru spriginirea acestui institut cultural al Sârbilor. Apelul e compus în cuvinte insufleteitoare; el conține și următorul pasagiu caracteristic: „Apoi câte și câte privilegii sunt la noi, în cari se varsă în mod prea de tot înbelșugat. Să dăm teatrului național numai ceea-ce varsă fără rost cu astfel de ocazii, el va căpeta mai mult de cât va putea cheltui. Aceasta se pare cam puțin adevărat, dar examinând mai amănunțit viața noastră și obiceiurile ei; dacă vom cere tot ceea-ce e la noi de prisos, de sigur vom găsi că a o sută parte din prisos dacă fie care o va aduce jertfă, va fi de ajuns a scuti teatrul nostru național de nevoi nelăcetate...”

Din Bucovina.

Adunarea preoților.

Preoțimea ortodoxă din Bucovina, după cum spune „Patria“, — s'a întrunit în Cernăuți la 24 Oct., ca să se sfătuiască în afacerea dotațiunii și să hotărască o nouă pășire la treptele Tronului.

Preoțimea s'a înfătoșat la Metropolitul Arcadie, care la rugarea președintelui adunării preoților, ieromonahului Pietrovski, de a se pune I. P. S. în fruntea deputațiunii preoțimei și să o conducă la guvern, ministrii și la Majestatea Sa, a răspuns cam în următorul fel:

Iubiților frați în Christos! Talmaciul mult iubitelui meu cler a pătuns cu rugămintea la adăncul inimii mele, obligându-mă de a sprijini cu toată puterea petițiunea justă, care trăgănată de voi încoace, n'a mai ajuns să fiă rezolvată. Arhiepiscop voiu sprijini în totdeauna a ori-și-ce ocaziune pe iubitelui meu cler cu căldură, căci ce

doare pe cler, mă doare și pe mine și dator sunt să fac toate, că nu-i clerul pentru mine, ci eu sunt pentru cler. Chemat a griji de bunăstarea iubitelui meu cler, voiu căuta și în cazul acesta de a face pași energici spre ameliorarea stării preoțești. (Trăiască! trăiască!) Avem averea noastră! Avem un bogat fond care e merit în prima linie bisericeii noastre și preoților ei! Aduge că mâne va fi în chestia aceasta o adunare extraordinară a consistoriului.

I. P. S. spune apoi, că din pricina sănătății nu poate să meargă la Viena, dar în numele său va conduce deputațiunea deputatul P. S. Dr. Turcan.

Preoțimea s'a dus apoi de la Metropolitul la locotenența țării, unde i-s'a împărțit, că îmbunătățirea salariilor preoților s'a primit aproape după cum a statorit-o consistorul, și că în preliminarul anului 1899 s'au pus sumele din cari să se îmbunătățească plata preoților și numai de la stăpânirea din Viena mai atârână, ca să se împlinească odată cererea îndreptățită a preoțimei bucovinene.

În deputațiunea pe care o va conduce deputatul Dr. Turcan la Majestatea Sa s'au ales protoierul Samuil Pietrovski, parochii D. Broilean și I. Dihon precum și cooperatorul Dr. Emilian Cozac.

Deputațiunea a trimis deputatului Turcan, care se află la Viena, o telegramă de următorul cuprins:

„Preoțimea ort.-or. bucovineană întrunită azi în Cernăuți Vă mulțumește P. C. Voastre indeosebi, d-lui mareșal Lupul, d-lui Dr. G. Popovici precum și întregului club român pentru intervenția la locurile competente în chestia ameliorării sortii ei și Vă roagă, ca să insistați întru realizarea acestei afaceri.”

Bancă românească la Suceava.

Frații nostri din Bucovina doritori de înaintare pe toate tărâmurile s'au apucat să întemeieze bănci românești, pentru-ca să scoată poporul din ghiarile străinilor și indeosebi ale cămătarilor Jidani, de care băjbăie biata Bucovină. Până acum ei au întemeiat mai multe casse „Reiffeisen“ și două bănci mari, a căror lucrare binefăcătoare a îndemnat și pe fruntașii Românilor de la Suceava, ca să întemeieze o bancă în istoricul oraș.

Adunarea de constituire a băncii s'a ținut ieri.

Dorim din inimă, ca banca Sucevanilor să înflorească și să ajungă țelul ce și-l'au pus harnicii întemeietorii Mihail cav. de Pruncul, Varteres cav. de Pruncul, George Bilășevski, Ioan Teleaga și Eusebiu Popovici.

LA PARIS!

Expoziția, care se va ține în anul 1900 la Paris, va fi un lucru ce nu s'a mai văzut. Tot ce neîntrecutul geniu francez a știut să iscodească se va pute vedea cu acest privilegiu. Lumea întreagă ia parte la această serbătoare a păcii și a muncii. Toate statele din lume vor expune produsul pământului lor și a muncii omenești.

Și fără expoziție însă Parisul e vrednic de văzut. E orașul cel mai frumos din lume. Are înfrinsul grămălite atâtea comori, încât îți face impresia unui oraș ca din poveste. Fiecare stradă, fiecare piață reaminteste despre vremuri mari și fapte însemnate.

Cine în viața lui n'a văzut Parisul, a trăit o viață săracă.

Expoziția este cel mai minunat privilegiu de a visita Parisul. Drumul va fi foarte ieftin și în toate țările și toate neamurile au întemeiat companii, unde plătind în rate lunare sau anuale, în 2 ani să aduce pe

nesimțite sumele trebuincioase pentru această călătorie.

Anunțăm cu părere de bine că și la noi s'a înșghebat o asemenea companie. Mulțumită domnului Dr. Ioan Suciu, avocat în Arad, care s'a pus în legătură cu o societate de întreprinderi din Budapesta, dacă până la 1900 luna lui Maiu se vor găsi 100 de Români, cari să se oblige și să plătească fiecare suma de 250 fl., un tren separat va duce pe acești excursioniști la Paris.

În curând se va adresa în privința aceasta un prospect și program, care se va trimite tuturor persoanelor mai cu dare de mână. Cine ar voi să aibă amănunte și din întâmplare n'a primit prospectul, să se adreseze redacțiunii noastre.

Episcop harnic.

Dieceasa romano-catolică a Ardealului a avut și ea mult să sufere din partea guvernului calvin. Luptele ce le-au pus fruntașii bisericeii romano-catolice din Ardeal au ferit biserica de a încăpea pe mâinile stăpânirii și astăzi ea se bucură de o autonomie cum alte diecese romano-catolice din Ungaria nu au.

În fruntea diecesei din Ardeal a ajuns contele Majlăth, un prelat tiner și înțelept, care prin rîvna, prin munca neobosită ce o pune întru înaintarea bisericeii și a școlii și-a atras ura celor de la cârma treburilor din țară.

Eri, Joi s'a deschis așa numitul Status al bisericeii romano-catolice din Ardeal. În cuvântarea de deschidere episcopul Majlăth a provocat pe toți credincioșii de sub a sa păstorie, ca să lupte cu îndârjire în privința amestecului stăpânirii în afacerile bisericeii și să arunce din casă toate foile jidovite, care întruna buljocuresc biserica romano-catolică.

Vorbirea episcopului va pune pe brânci pe toți stăpânitorii, cari vor urla din nou împotriva vrednicului cap al bisericeii, a cărui lucrare ar putea sluji de pildă și învățătură tuturor fricoșilor, cari se pleacă la ori-ce momeală și înjosore a stăpânirii.

Din literatura școlară.

Cuvânt rostit la actul festiv, ținut la 15 Iunie 1898 în Sibiu din incidentul aniversării a 25-a de la moartea episcopului și metropolitului Andreiu baron de Șaguna, de Dr. D. P. Barcianu. Sibiu tiparul Tipografiei arhidieceșane. O elegantă broșură de 21 pag. octav mare, împodobită cu portretul foarte bine reușit al neuitatului metropolit.

Cuprinde o icoană a vieții de model și a activității mănoase a marelui arhipăstor Șaguna, într'o formă și concepție, careia participanții la acel act festiv, precum și ziarele noastre, cari au raportat despre acest act, i-au dat măgulitarea calificăție de „clasică“. Cele mai multe ziare ale noastre au reprodus acest cuvânt, cum însă nu toți cărturarii nostri, mai ales cei de la țeară, vor fi ținând și cetind ziare, s'a scos numitul cuvânt și în broșură, ce o anunțăm la acest loc. Ea se poate procura cu un preț bagatel, fie de la „Tipografia Arhidieceșană“ din Sibiu, fie de la „Tipografiile Dieceșane“ din Arad și Caransebeș, fie de la Tipografia „Tribuna Poporului“ din Arad, unde s'au depus exemplare spre vânzare. Mai ales pentru învățătorii nostri și pentru tinerimea școlară mai matură va fi acest cuvânt o lectură folositoare și instructivă, pe care li-o recomandăm cu căldură. Portretul,

din cele mai bine reușite, adăos la broșură, nu numai le va înfățișa trăsăturile interesante și pline de spirit ale Marelui arhieru, ci putând fi separat, va forma, pus în pervaz, și o frumoasă podoabă a casei ori-cărei cărturar.

Din „Foaia pedagogică“ de sub direcțiunea distinsului profesor seminarial Dr. D. P. Barcianu din Sibiu cu data 1 Octomvrie 1898 a apărut Nr. 19 cu cuprinsul: † Escelența Sa I. P. S. D. Miron Romanul. Repetițiile în învățământ, de Dr. P. Șpan. Convict pentru creșterea fiilor de învățători, de Iuliu Vuia. Modele de lecțiuni: Istoria tinerului bogat, lecțiune din religie, de V. Costăchescu. Din literatura școlară. Felurimi. Corepondență.

Bibliografie. „Căldurarul Poporului“ pe 1899, anul al 14-lea, apărut tocmai acum, are un cuprins bogat și variat și e împodobit cu numeroase ilustrațiuni curat românești. Afară de partea calendaristică și alte notițe folositoare (pe 40 pagini), „Căldurarul“ are următorul cuprins literar:

De la 1848 (din prilejul aniversării al 50-lea).

Adunarea de la „Dumineca Tomei“ în Blaj.

Andrei Murășan, poetul anului 1848 (cu 2 ilustrațiuni).

Fabulă arabă.

Eu mis, esc, și sunt Român, poezie de I. Dariu.

Țeară fără bătrâni, poveste de V. A. Urechii.

Anecdotă.

Doine și icoane din lumea românească. („Limba, portul și moșia“).

Doine și strigături populare: De pe Murăș; De pe Târnave; De pe Olt; De pe Someș; De pe Criș; Din părțile Nășăudului; Din Munții-Apuseni; Din Banat; Din Țeara Oașului; Din Bihor; Din Bucovina, România (Oltenia și Moldova), Basarabia și Macedonia.

Revașul Nostru, cronică întemplantă din Septemvrie 1897—Sept. 1898, se extinde pe 47 pagini, cu următorii subtitluri:

Causa națională, afaceri culturale, afaceri bisericești, afaceri economice, fruntași români morți, de la frați, stări grele prebătindeni, etc.

Economic: Cum s'ajungem la mai bine — Unele reguli pentru îngrijirea sănătății. Povește.

De ris.

Tergururile din Ungaria și Transilvania, etc.

Ilustrațiuni.

1. Andreiu Murășianu, portret. 2. Casa în care s'a născut A. Murășianu. Un băiat român din Bucium Șaga. 4. De la stăru de vale: Reședința și capela episcopului Pavel. 5. Un Român „mărginean“ cântăre. 6. O Românecă din jurul Sibiului. 7. O fetiță (coristă) din Bistrița. 8. O familie din Banat. 9. O pereche tineră din Săciul-de-sus (Între Lăpuș și Cibeleș). 10. Un țăran român din Banat. 11. Scenă din Săliște (I. Sibiu). 12. De la Stăru de vale: case de locuit pentru oaspeți. 13. Români din Șiria (I. Arad). 14. De la stăru de vale: „Bisericuța“ (o stâncă). 15. Moș dracului. 16. † W. E. Gladstone (portret). 17. † Prințul de Bismark. 18. Împărăteasa-Regină Elisabeta.

În estan căldurarul e cu o întreagă coală mai voluminos de cât anul trecut, estimându-se pe 143 pagini. Prețul însă e tot vechiu: 20 cr., plus port postal 5 cr. se adresa: „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu, strada Poplăcei 15.

In preajma alegerilor.

Infrângerea pe care au suferit-o la congregațiunea din 12 Octomvrie, i-a făcut pe domni din fruntea comitatului Arad să pornească o luptă des-nădăjduită în vederea alegerilor ce se vor săvârși în ziua de Luni 2/14 Noemvrie.

Stăpânirea de la comitat, care voia să arunce dare, ca astfel bietul popor românesc să acopere cei 300.000 florini furați de Krivany, vrea să infrângă acum partida românească și să aleagă pretutindeni Unguri, ori Români bătuți de D-zeu, cari să se facă slugi domnilor de la cârmă. Ca astfel și pe mai departe banii orfanilor să poată fi furați, ca averea comunelor să fie la bunul plac al domnilor slujbași unguri, și legea să fie călcată în picioare spre batjocura neamului românesc.

Rușinați, că au fost bătuți la votare de Români, domni de la comitat nu se vor rușina a pune la cale cele mai mari silnicii, pentru a face să cadă candidații români.

Alegătorii însă, *toți Români*, să fie cu băgare de seamă. Cum își vor așterne așa vor dormi. Dacă vor fi bărbați alegând pe Români cu inimă, cunoscuți poporului și temuți de stăpânire, ale lor drepturi și averi și-le vor apăra.

Să asculte dar' de glasul conducătorilor, și apelul care li-se va trimite în curândă vreme, ca evanghelie sfântă să-l privească. Să urmeze întocmai sfatului ce li-se va da, să lase de o parte ori ce necaz, ură ori deșertăciune, să se gândească mai presus de toate la un lucru: bărbații ce li-se cere să-i voteze, sunt aleși și puși pe listă în urma sfaturilor ce s'au urmat între conducătorii români din Arad și cei de pe la sate. Poate că ici colo unor săteni li-ar plăcea să voteze pe alții. Nimeni să nu facă însă greutăți, că lista s'a întocmit după multă chibșueală și frământare și așa fel, ca să apropie isbânda.

Alegătorii români din comitat să pucedeze toți cu bărbăția și curajul pe care l-au arătat fruntașii români la 12 Octomvrie când au dus lupta cea mai inverșunată împotriva fișpanului și a cetei sale, bătându-l zdravăn la vot și mântuind nu numai cinstea, dar' și averea poporului, din care domni unguri voiau să ia, ca dare, nu mai puțin ca vre-o 400.000 fl., pentru a acoperi furtisagurile lui Krivany și a mări simbria tot a dlor slujbași prin cari fișpanul voeste acum, la alegeri, să-i repună pe Români.

Români, nu vă lăsați, că luptând voinicește cinstea și averea vi-o apărați,

DIN ROMANIA

De la Curte.

Dl C. F. Robescu, primarul Capitalei, a primit următoarea telegramă din partea M. S. Regelui, ca răspuns la telegrama de felicitare ce l-a fost adresată cu ocaziunea aniversării nașterii A. S. R. Principesei Iosifina de Hohenzollern:

Multiplesse călduros Consiliului comunal pentru urările așa de bine simțite ce d-v. îmi trimiteți cu prilejul aniversării prea Iubitei Mele Mame, pe care a Tot Puternicul s'o păstreze încă mulți ani.

CAROL.

Deschiderea Sinodului.

Luni, la oarele 10, un Te-Deum s'a celebrat la Metropolie pentru deschiderea sesiunii S-tului Sinod.

Pe lângă st. membri ai Sinodului, au asistat la Te-Deum d. Sp. Haret, ministrul cultelor, și dl Dragomir Demetrescu, directorul cultelor.

După terminarea serviciului divin, sfinții Prelați au trecut la localul sfântului Sinod, unde dl ministru al cultelor a dat cetire Mesagiului de deschidere.

Sfântul Sinod si-a început apoi lucrările.

Numiri.

A fost confirmați ca rectori: dl C. Dumitrescu-Iași la Universitatea din București, și dl Al. D. Xenopol, la Universitatea din Iași.

Asemenea au fost confirmați, ca decani la Universitatea din București, dnii Erbiceanu, la teologie; dr. Măldărescu, la medicină; dr. Istrati, la științe; Danielpolu la drept.

D. C. Dumitrescu-Iași fiind confirmat ca rector, urmează, ca la facultatea de litere să se procedeze alegerea unui nou decan, în locul d-sale.

La Universitatea din Iași au fost confirmați decanii dnii I. Caragiani, la litere; C. Climescu, la științe; dr. Russ, la medicină; G. Ureche, la drept.

Chioscul Yldiz.

Minunățiile Terigradului. — Bogăția Sultanului. — Obiceiurile turcești.

Despre palatul sultanului *Abdul Hamid*, unde fu găzduit zilele aceste împăratul Germaniei când cu călătoria lui spre Ierusalim, se vorbesc în străinătate tot felul de lucruri minunate. Peste tot se crede, că chioscul Yldiz (palatul-ștea) ar fi un castel mare, în stil oriental, dar' nu este așa.

Cu douăzeci și cinci de ani mai înainte podeiul Yldiz, ce se întinde în jurul Constantinopolului, era pustiu și nelocuit. Numai la 1 Maiu prindea vieață, când Grecii și Armenii eșiau să culegă flori, ca să-și împodobiască bisericile în cinstea Preacuratei Fecioare. Acum însă, după un scurt pătrar de veac, de când sultanul *Abdul Hamid* și-l'a ales de rezidență, a devenit nu numai cea mai sănătoasă și mai regulată parte a orașului, ci se poate privi ca un oraș de sine stătător. S'au cheltuit mulțime de milioane, pentru-ca din acest loc odinioară părăsit, să se facă una dintre minunile lumii.

Cum s'ar fi și putut face această minune într'alt loc, de cât aici, la malurile Bosforului, în pădurea de cedri, în bercurile de portocale și citroane, cari se estind în lățime de mai multe mii de metri alături de canalul ce formează legătura între mări, pe când pe coasta dealului și sus pe podei se înșiră mulțime de palaturi de marmoră și de piatră, chioscuri, moșee, casarme și fabrice.

Pe lângă că sultanul e cel mai bogat om din Europa, mai e și domnitor autocrat, poate face cu venitele țării ceea-ce lui îi place, n'are să dea seamă nimănui despre banii cheltuiți, și astfel nu i-a fost lucru greu să facă din acel loc pustiu un orașel ca din povești.

Acest orașel-minune, care numără cam 15—20 mii de locuitori, e încunjurat cu trei ziduri. Între ziduri sunt palate, altfel de clădiri și grădini mari, și numai în al treilea cerc de ziduri se află Yldizul, resi-

dența sultanului, ear' la depărtare de 200 metri se află chioscul *Merassim*, în care fu încuierat împăratul *Wilhelm* și nevastă-sa.

Se poate intra în el pe două porți. Una pe unde umblă trăsurile, care se numește *poarta-Malia*, ear' cealaltă e *poarta-Sultanului*, împodobită cu filigramme de marmură și cu arabescuri de aur.

Palatul *Merassim*, în mijlocul unei frumoase grădini engleze, e clădit din materie traincă și e propit de vechiul chiosc de lemn. În acest chiosc a locuit părechia împărătească germană, când înainte de asta cu nouă ani cercetase de prima-dată pe sultanul. Palatul cel nou, așa numitul *Merassim* cuprinde un teritor de 2000 metri pătrați și e lung de 86 metri. Are 3 caturi.

Păreții odăilor sunt din marmură orientală și africană și de fildes. Părechea imperială avea la dispoziție trei saloane de primit vizite.

În fiecare din aceste saloane lucrul cel mai de mirat sunt covoarele, cari sunt tocmai așa de mari ca și saloanele. În fabrica de covoare din Herakē 3000 de mâni au lucrat zi și noapte aproape unsprezece luni până-ce au dat gata aceste minuni ale industriei de țesătorie.

În toate trei saloanele atârnă candelabre de cristal în valoare de neprețuit, ear' pe de margini sunt câte 7 sfeșnice mari și bogat aurite. Acestea de altcum sunt numai pentru podoabă, căci întreg palatul e luminat cu lumină electrică. Icoane nu sunt pe păreți, numai în odăile de locuit. Și aici mai ales opere de ale artiștilor francezi și episoade din războiul greco-turcesc din anul trecut. Din odăile de locuit se deschide vedere spre Bosfor și spre castelul *Beylerbey*, în care fusese încuierat înainte de asta cu 30 de ani moștenitorul de tron al Germaniei, *Frederich Wilhelm* și nevastă-sa, fiind ca oaspeți ai sultanului *Abdul Aziz*.

Întreg palatul ca clădire a costat vre-o șapte milioane fl. ear' cele dinlăuntru palatului alte vre-o 8 milioane.

Între minunățiile cari mai mult ațită curiozitatea străinilor ce se abat pe la Constantinopol, e de sigur și *haremul* sultanului. Mulți doresc să-l vadă, dar' — nu se poate. Numai nevestelor oaspeților înalți ai sultanului li-se îngăduie aceasta.

Etă câteva din obiceiurile de prin harem. Prinții casei Osmanice își aleg nevastă între odaliștele (fetele din harem) cari li-au născut copil de genul bărbătesc. Până la *Abdul-Medjid*, tatăl sultanului de acum, nici unui prinț nu-i era iertat să aibă moștenitor de tron, și dacă totuși li-se nășteau fii, aceștia erau sugrumați. Odaliștele cari nu au născut copil de genul bărbătesc, acum sunt date de neveste tinerilor turci de îneam mare, ceea ce e foarte mare cinste pentru astfel de însurați. Fetele cari în acest chip se mărită, sunt foarte frumoase, capătă de la sultauul zestre bogată și fiitorul bărbat încă e cinstit de sultanul cu bani, ori cu câte o casă, sau cu slujbă mare.

Une-ori sultanul cinsteste ministrilor sei, ori dirigătorilor înalți câte o fată din harem. Astfel de femei apoi, cari din haremul sultanului ajung în alte haremurii, sunt foarte adese-ori folosite ca șpioni.

Într'o anumită zi din an sultana și nevasta legiuată a Sultanului trebuie să-și cinstescă bărbatul cu câte o frumoasă fecioară circasiană. Astorfel de fete li-se dă creștere foarte îngrijită. Prețul unei astfel de fecioare vrednice de a fi drăguța sultanului, e până la 20.000 fl.

Petrecherile în harem sunt foarte puține. Femeile trăesc acolo în mare trândăvie.

Mai de mult era obiceiul de a muta dintr'un palat în altul fetele din harem. Aceste călătorii de mutare se numesc *Tinar* și sêrmalele roabe le așteptau cu mare dor. Sultanul *Abdul-Hamid* însă a șters obiceiul acesta. Dnsul nu easă niciodată din chioscul Yldiz și nici pe alții nu lasă să easă din el. Astfel chioscul Yldiz e mai mult temniță de cât palat, și doctorii sultanului au aflat că ofița nicăiri nu culege atâtea jertfe tinere și frumoase, ca între fetele din haremul sultanului.

CIUMA.

Să dăm pe scurt istoricul acestei boale: Ciuma e boală cunoscută și temută încă din cele mai străvechi timpuri ale omenimii. Știe despre ea străvechiul scriitor *Galenus*, care însă toate boalele molipsitoare le numește ciună (*pestis*); apoi *Tukidides* istoricul vechei Hellade pomenește de o boală molipsitoare ce mai ales în Athena și în Carhagena făcuse furiașe devastări, și tot *Tukidides*

descrie o boală epidemică din anul 430 înainte de Christos, care fusese adusă din Egipt și care după cum se pare din descrierea făcută de acest istoriograf — a fost mai presus de ori ce indoeală ciuma.

În vremea creștină mai întâiu s'a ivit ciuma în părțile apusene în 166 d. Christos în Roma pe timpul domniei împăratului *Marc Aureliu*. Din Roma s'a lăsit aproape peste întreaga Italia, pustiind a zecea parte din numărul populațiunii. În 542 d. Christos ne întâlnim din nou cu aceasta boală în Egipt, sub împăratul *Iustinian*, de unde s'a lăsit pe întreg țărmul Mării-mediterane, pustiind ani de a rândul sute și mii de vieți omenesti. De la acest timp nu se mai face pomeneire de ciună în Europa până la 1347. În acest an a erupt în Europa grozava ciună pe care scriitorii de pe vremurile acele o numesc „moartea neagră”. Periodul acesta își luase începutul deja la anul 1334 în China, India și Persia. De acolo ciuma a fost adusă în Rusia și de aci în Europa, pustiind până la 1351 și necruțând nici o țeară. În 1349 ajunsese deja până în Anglia, ear' în 1351 s'a întins și asupra Norvegiei. Despre grozavele pustiiri ne putem face o oare care idee die următoarele numere: În Veneția au murit atunci de ciună 100.000 de oameni, în Firenze 60.000, în Paris 50.000 în Avignon 60.000, în Londra 100.000. În Germania numărul jertfelor s'a urcat la numărul de 1,244.434. Ordul călugărilor cisterțiani a pierdut în această epidemie 124.436 ne membri. În Italia jumătate din populațiune a murit de ciună și numai pe teritoriul Italiei ordul călugărilor minoriti a pierdut 300.000 de membri. Din populațiunea de aproape 105 milioane, cât avea Europa pe vremurile acelea, au murit de ciună 25 milioane!

De la acest dat începând Europa a fost des cercetată de ciună. Aproape în fiecare an era cercetată când o țeară, când alta, pricinuind totdeauna grozave pustiiri, până cam pela jumătatea veacului XVII., când începe a se perde din Europa.

În veacul următor însă, la 1720, călători veniți din Siria au adus-o de nou în Marseilles, de unde s'a lăsit apoi pe un întins teritor al Franței-de-Sud. Tot în acest veac a mai fost ciună în Europa de răsărit: în Rusia, în țările Dunărene, deci și în Ungaria, apoi în Dalmația, Turcia și Grecia.

În 1803 în Constantinopol au murit de ciună 150.000 de oameni, cu zece ani mai târziu, tot în Constantinopol au murit de ciună 110.000; în 1818 s'a ivit în Alma în 1824 în Italia. Contra acestei boale s'au luat foarte aspre măsuri de apărare. Boala s'a început în *Noja*; pe aceasta autoritățile au pus-o sub carantină, fiind pedepsită cu moarte călcarea poruncilor de oprelște.

În 1837 s'a ivit în *Odesa* și insula grecească *Paros*. În 1839 s'a ivit în România și în Albania.

Ar fi se scriem coale întregi, dacă am voi să înșirăm toate cașurile de ciună câte s'au ivit din vremurile străvechi până acum. Suntem însă convinși, că și numai din cele înșirate mai sus cetitorii își vor pute face ideile Iestul de limpede despre primejdia ce o poate aduce asupra omenimii ciuma.

Pentru a pune stavilă acestei boale, statele europene au trimis încă în 1878 o comisie în Astrahan, ca să studieze această boală și să-i afle leacul. Aceasta comisie ajunsese însă la fața locului prea târziu, pentru că în Ianuarie 1879, când ea sosise în Astrahan, boala încetase.

De însemnătate cu mult mai mare a fost însă expedițiunea științifică din 1894. În acest an isbucnise ciuma în Chanton și Hong-Kong (China); guvernul francez a voit să trimită la fața locului pe însuși marele bacteriolog *Pasteur*, dar' acesta nu a voit să meargă. Astfel a mers apoi la fața locului medicul colonial *Yersin*, a cărui expediție a avut rezultat de foarte mare însemnătate. *Yersin* a descoperit adecă *serul* în contra ciumei, pe care l'a încercat la bolnavii de ciună din China și s'a dovedit a fi foarte bună doctorie în potrirea boalei.

Pe urmele bătute de *Yersin* au umblat și membrii expedițiunii internaționale, trimise de statele europene în India în anul 1897, ca să studieze boala ciumei. În această expedițiune luase parte răposatul *Dr. Müller*, și lumea se aștepta la mari rezultate din cercetările și studiile făcute de el asupra boalei. Soartea însă a voit altcum. *Dr. Müller* a murit zilele trecute în Viena, jertfă boalei de care în India scăpase, ear' aici o primise de la servitorul pe care voise a-l vindeca.

Din Banat.

Timișoara—Elisabetin, Oct.

Onorată Redacțiune!

Intr-o fiteică de aci, de car: scârbindu-ne nu vom să-i amintim numele, se atacă din nou învățătorul nostru Petru Muțiu din Elisabetinul Timișoarei, descris fiind în mod foarte batjocoritor, demn poate-că numai de publicatori.

Din considerare însă, că dacă învățătorul comunei se batjocorește, este și însași comuna batjocorită, ca parochiani ai acelei comune bisericesti, nepredomniți de patima invidiei oarbe și neastâmpărate, și ca batjocura să nu sune și la adresa parochianilor de bine, venim aci în interesul adevărului a declara pe toată conștiința noastră următoarele:

Invățătorul P. Muțiu n'a cauzat nici când daune și stricăciune parochiei noastre. Aceasta afirmare falsă este numai un pretext al repețirii turburărilor, cu cari publicatorii se laudă cu fală și mândrie în publicitate, și cari ca reprezentanți ai parochiei, întese contra misiunii lor, la continua și infinita discordie și neînțelegere.

Invățătorul P. Muțiu nu este numai „un așa numit învățător“, el este adevărat învățător, conștiu de chemarea-i grea, dovedind pururea purtare esemplară și în tot restimpul funcțiunii sale atât înainte, cât și după proces, n'a alunecat nici când în abisul vre-unei purtări depravate, precum aceasta are a se înțelege din cele edate de publicatori; prin urmare nu „sucnele naționaliste“, cari noi nu știm ce înseamnă, ci nevinovăția sa l'a repus în meritatul său post.

Astfel și înjurăturile la adresa „celor mai mari ai noștri“, cum și amenințarea cu „sabia lui Damocle“, servese publicatorilor eară numai drept pretext d'a seduce și d'a băga teroare în superiorități, ca eară de frică să le facă și de astă-dată pe voe.

Ar fi timpul, fraților conparochiani, ca ținând cont și de dorința noastră, cari nici când nu ne-am identificat cu pornirile voastre slabe și stricăcioase, să încetați odată cu turburările, cari numai onoare nu ne fac aci între alte popoare; să solviți regulat leafa învățătorului, care se ostenește și trudește, căci după zisa sf. scripturi: vrednic este lucrătorul de plata sa; nu se cuvine, ba este chiar spre rușinea parochiei, ca învățătorul să-și capete leafa abia la câte 3 luni, ales aci, unde dotația îi e-te asemnată numai în bani gata; să dați învățătorului bună pace d'asi căuta neajignit de treabă-i: de învățarea mlădițelor noastre spre a le scoate la lumină din întunerecul îndelungat, în care, sêrmane, au

zăcut pe toată durata procesului. Noi, adevărații părinți o dorim aceasta cu ardoare și ne cade foarte cu greu când publicatorii, lipsiți de prunci, stăruie infinit la împedecarea progresului în cele scolastice al pruncilor noștri școlari.

Mai accentuăm repețind, că misiunea adevăraților reprezentanți ai parochiei este d'a știu desbina, ci d'a-i împreuna pe creștințioși și de a stăruie pentru o înțelegere reciprocă.

Oare n'am fost destul desbinați?

Lăpădați-vă de aceia, cari asemenea insectelor sugătoare, stau lipiți pe corpul instituțiilor noastre și le sug tot mereu, îndemnându-vă la câte rele toate. Cu de

aceștia, vă asigurăm, n'ați ridicat cu nimic prestigiul parochiei și preste tot al comunei întregi.

Georgiu Bogdan.

Ioan Argintean

Iosif Petrovič

Stroia Pantalic.

Ivan Dimitrie.

Vasa Murari.

Aron Stanovits.

*

Un răspuns.

Topoloveț, 12/24 Oct. 1898.

Primum următoarele cu privire la învinuirea ce am adus, că a luat parte la întemeierea „Nemzeti Szövetség“-ului în Timișoara:

Ca virilist al congregațiunii comitatense — invitat fiind la ședința extraordinară din

18 I. c. și având oare-care interes la punctul subtras din invitarca aci aceluș — am participat. Dar' fiind membri puțini, ședința abia spre 11 oare a. m. s'a întrunit. După discutarea asupra primului punct din program comitele suprem a ridicat ședința, sub cuvânt, că are să se țină o altă adunare, în aceeași sală.

În neștiința perfectă a limbei maghiare de-o parte, ear' de alta parte, pentru vocea debilă a comitelui suprem, în momentul când zureau scaunele mișcate, în urma ridicării ședinței congregaționale: n'am înțeles de fel, că ce reuniune și cu ce program își ține ședința sa. (Dar' dl G. Trăilă n'a priceput nici d-sa, că de ce e vorba? Red. „Trib. Poporului“.) Eram spre ducă, când curiozitatea și lipsa de ocupațiune până la timpul prânzului, mă făcură să întreb pe un domn necunoscut, dacă și nemembrilor le e permis a sta față; și în urma răspunsului afirmativ, am stat. Căutând vre-o persoană mie cunoscută, și dând cu ochii de dl prot. G. Trăilă, m'am pus lângă dînsul pe scaun. D-sa mi-ar putea fi martor, că ce epitete am dat pledoatorului, după ce am aflat de la vecinul meu, directorul școlilor industriale din loc, că acel vorbitor e însuși magistrul sêrbătorit de șovinisti Herczeg Mihály.

Pe cuvânt o spun, că nici că am știut că o să stau față în față cu Herczeg M. dar' nici intențiune n'am avut a căuta astfel de adunări, când acasă — ca tot omul cu minte — am serioase ocupațiuni și destule nevoi.

Cu stimă fiind

Nicolae Martinovici,
preot rom. gr-or.

Reuniunea învățătorilor români gr.-orientali din diecesa Caransebeșului.

(Adunarea generală ținută în Vêrșet la 2 și 3 Octomvrie n.)

(Urnare și fine).

Ședința III.

După deschiderea îndatinată se dă cuvânt parochului din Șipet, dl Nicolae Stoia, care își cetește operatul său: „Însemnătețea și necesitatea catechisării în școlile noastre având în vedere studiul întrebărilor, ca învățătorii respective catechetul să-și ajungă scopul dorit în propunerea religiunii“.

Operatul din cestiune se ia la cunoștință, ear' părintelui disertant se exprimă mulțumită cuvenită.

Operatul „Ion Pop Reteganel“, schiță biografică, de învățătorul George Cătană, din cauza timpului scurt se avisează la ședința de după amiazi.

ALEXANDRU PAPIU ILARIAN.

Născut la 1828 în Transilvania, el a studiat la Oșorheiu, Blaj și Cluj până la 1848 când isbucind revoluțiunea, a luat o parte activă în această mișcare, printre fruntașii conducători ai Românilor.

După revoluțiune și-a continuat studiile la Universitatea din Padova, unde a obținut titlul de doctor în drept.

Caracteristica tuturor pornirilor lui A. Papiu Ilarian a fost un patriotism veșnic viu, entusiasm puternic și deschis pentru tot ce este național, pentru ori-ce manifestare a activității românești, pentru ori-ce glorie a neamului său. Grație acestor calități A. Papiu Ilarianu a putut să aibă o influență puternică asupra multora din contemporanii lui.

După înăbușirea revoluției din Ungaria și Transilvania, el a scris „Istoria Românilor din Dacia superioară“, în două volume

La 1861 Papiu a publicat în două fasci-

cole un studiu juridic și istoric asupra dreptului public al Transilvaniei: „Independența constituțională a Transilvaniei“, în care el dă dovezi de profundă erudițiune istorică și juridică și de o inexorabilă logică. Intriga și viclenia au hotărât însă în contra dreptului și a logicii.

Un an după publicarea studiului său juridic, el dăde la lumină alte 3 volume „Tesaur de monumente istorice pentru Români“.

Frumoasele lui însușiri sufletesti și științate și-o câștigase prin studiu îndelungat, l'au ridicat la mare cinste. De-și ardelean de naștere, el a fost ministru de culte și instrucțiune publică în România. Lovit însă de o grea boală de creeri, a fost internat în casa de alienați din Sibiu și acolo a și murit. Rămășițele pământești ale lui se află înmormântate în cimitierul bisericii gr. catolice din Sibiu alături cu cele ale lui George Barițiu.

Poesii populare.

Badea meu și dragul meu,
Nu te ierte Dumnezeu,
De ce inima-mi furăși
Și pe urmă mă lăsași!

Floare fruct de săcară,
Unde-ai vărat astă-vară?
— Astă-vară io-am vărat
Pe câmpie la Arad,
Și la vară 'oi vâra
Pe câmpie la Giula.

Cântă puiu cucului
Pe coarnele plugului,
D'asa cântă de cu jele:
Patru boi trag, nu pot mere.
Și-asa cântă de frumos,
Că badea se pune jos
Și-ascultă cucu cum cântă
Și fruntea 'n palmeși frământă;
Cine ști unde gândeste
Și ce gânduri îl muncește;

Birișel cu pană mare,
Dă pe boi să meargă tare;
Birișel cu pană mică,
Dă pe boi să poarte frică.
Mână, biriș, boii bine,
Nu-ți ținea ochii la mine,
Că ochii mei is celăi
Și celuie boii tēi...

Culese de G. Bodnariul.

(Din Bănatul-Severinean).

Măi Georgiță de la cai!
Dar gurița cui i-o dai?
Rogumi-te dă-mi-o mie;
Ca să-ți fiu mândruță ție!
— Eu leliță nu-ți pot da,
„Nu-ți pot gurița mea;
Că m'o spus mie o fată:
„Nu-ți da gura nici odată.
„Cui vine, ca să ție-o ceară,
„Că aia te lasă iară.
„Dă-ți gurița cui se 'mbie
„C'uaia nu sê las' de tine.

Măi Petrică de la oi
Vină pe seară la noi
Să ne iubim amândoi,
Să te țin cu buze moi
Când ție-o fi mai tare somn
Cu țucat să te adorm.

Vin eu lele și prin foc,
Numai d'oi avê noroc!
Vin eu lele și prin apă,
Dar' tu dragă mă așteaptă
Colo 'n capăt de grădină
La prilazul d'angă vină
Și nime să nu ne vadă
Că cum ne iubim noi dragă

Culese de I. Furdianu.

(Din Vran).

Câte fete-s Bârligene,
Toate-s mândre ochișele,
Numai una-i mai bălută
Și aia-i a mea draguță.

Dulce-i gura la fetiță,
Ca și somnul la umbriță;
Dulce-i gura cea de june,
Ca și coaptele căpșune.

De când sunt eu în viață,
N'am avut altă dulceță;
Făr' numai să string în brață
Române albe la față.

Eși mândruță 'n deal la cruce,
Să ne sărutăm cu dulce,
Eși mândruță la isvor,
Să ne sărutăm cu dor.

Frunză verde măgheran
Ne-am iubi și suntem neam,
Las' să vie postul mare,
C'om da două sărindare;
Unul tu și unul eu,
Să ne ierte Dumnezeu;
Că D-zeu-i ca ș'un tată,
Dacă ne rugăm ne iartă.

Culese de Gheorghe Munteanu.

(Din Cianad.)

Locu-i bun moșia-mi place
Cu urgia n'am ce face.
De mi-ar fi mândruța dragă,
N'asi bea vin, numai tot apă;
Vinul beau, ca să mă 'nhet.
Răchia, ca să n'o vêd.

Frunză verde pom brumat
Spun mândră, că te-am lăsat,
Că și-asară-am fost la voi,
Când erai, sezând cu doi
Cel-ce ședea lângă tine
A fost prietin bun cu mine,
Cel-ce ședea mai departe
Juram, că ție ție frate.

Ce șezi? bade cât coala
Cu inima așa rea,
O gândesti să strici pe-amea?
Inima mea nu-i din piatră
Să se strice dintr'o dată,
Inima mea nu-i de fată
Să se strice de-al țeu drag,
Inima mea nu-i de spine
Să se strice pentru tine.

Culese de: I. Funariu, preparand.

ordinea zilei urmând rapoartele comisiunii: dl George Joandrea ca referent Comisiunii esmise pentru consurarea raportului general al comitetului despre activitatea lui din anul de gestiune 1897/8, și adunarea ia spre știre raportul general al comitetului cu următoarele articole:

1. Se însărcinează comitetul a îndrepta concluzul adunării generale de sub prot. 50 ex 1897 referitor la subștergerea memorandumului despre unele gravele ale învățătorilor la Veneratul Consistoriu.

2. Se însărcinează comitetul a stărui pe viitoriu toate despărțimintele Reuniunii să funcționeze regulat și operatele să se înalteze totdeauna la timp.

3. Adunarea generală exprimă mulțumirea protocolară Reuniunii române de cântări și muzică din Lugoj pentru suma de 10 fl. donată Reuniunii din venitul concertului aranjat cu ocaziunea adunării generale în anul trecut, ținute în Lugoj.

4. Adunarea exprimă mulțumita sa d'ui dl. Dr. Petru Ionescu pentru solicitarea în măritul congres național a salariilor și veniturilor învățătoarești pe seama vèduvelor de învățători.

Comisiunea specială prin referentul ei George Drăgoescu raportează cu privire la tractatul dlui membru Ilie Trăilă: „Simplificarea graficii și ortografiei, și la propunerea comisiunii:

Adunarea generală ia tractatul la cunoștință și-l transpune comitetului central, ca după prealabilă consultare cu despărțimintele Reuniunii în legătură cu propunerea dl. prof. Dr. Petru Ionescu, referitoare la stabilirea unui sistem de ortografie, ce ar să se prezenteze Ven. Consistoriu diecesan pentru primire în școlile diecesei Caransebeșului, să se iee în posibilă considerare principiile dezvoltate în acest tractat.

Asupra propunerii de a se reduce taca de membru ordinaru de la 1 fl. 50 cr. la 1 fl., adunarea, la propunerea comisiunii, rămâne pe lângă taxa de până acuma.

Asupra propunerii desp. Ciacovei de cuprinsul, ca 40% din restanțele membrilor ordinari să se șteargă, la propunerea comisiunii:

Adunarea decide ștergerea de 50% din restanțele membrilor ordinari de la înființarea Reuniunii până când s'au redus taxele de la 4 fl. 3 fl. la 1 fl. 50 cr., ear' restul să se încasseze într'un an, eventual în 2 ani, în înțelesul concluzelor deja existente.

Dintre 3 petițiuni incurse după ajutoare de bani, 2 s'au respins, ear' unei vèduve petente s'a votat 50 fl., cari se vor solvi numai după-ce se va constata, că petenta redăvă nu primește pensiunea și ajutorul prescriș de lege pentru minorenii.

Comisiunea financiară prin raportorul Avram Corcea propune asupra raportului cassarului și a socoții anului 1897/8, ce are rădă o avere a Reuniunii, în acțiuni la Albina, în libele de depuneri și în bani gata fl. 5.415.31, ear' în restanțe fl. 2.387.53, la oaltă florini 16.002.24, și adunarea ia raportul cassarului la cunoștință, aprobă socoata anuală și votează cassarului absolut conditionat de la producerea reverselor despre averea Reuniunii cuprinse în libele de depuneri și în acțiuni la Albina, cari sunt depuse spre păstrare la Ven. Consistoriu diecesan.

Asupra propunerilor din despărțământul Bocșa, Buzias, Caransebeș și Biserica-Albă, la propunerea comisiunii adunarea decide ștergerea mai multor membri răposați și a unora în viciață dimpreună cu taxele lor restante și nelncassavere.

Inventarul reuniunii pe 1897/8 se ia la cunoștință.

În fine comisiunea financiară propune proiectul de budget și adunarea votează budgetul pe 1898/9

cu suma speselor de . . . 610 fl. și cu suma acoperirii de . . . 724 fl.

Comisiunea esmisă pentru revisiunea ra-

portului bibliotecarului propune și adunarea ia raportul bibliotecarului la cunoștință cu adausul, că cărțile împrumutate și nerestituite să se restituie bibliotecii, ear' despărțimintele cari nu au înaintat raport special asupra bibliotecilor, în viitor să le înalteze comitetului central.

Presidiul anunță adunării, că Prea On Domn protopresbiter Dr. Traian Puticiu din Timișoara onorează cu prezența sa adunarea și că s'a înscris ca membru fondator. Salută deci pe distinsul oaspe, care apoi mulțumește adunării și salută pe învățători în termeni călduroși.

Se constată apoi membrii înscriși de nou încă de la prima ședință până în moment și anume s'au înscris de membri fondatori: Dr. Traian Puticiu din Timișoara, Vladimir Spătariu, Dr. Petru Zepeneag, ambii avocați, Ioan Cocora directorul de la „Luceafărul“, Ioan Maleta proprietar, toți din Vêrșet; Traian Oprea paroch în Moldova-nouă, Nicolae Stoica paroch în Șipet, Traian Popescu preot în Ofcea și Iosif Bălan profesor în Caransebeș.

Cu aceasta ședința III se încheie.

Ședința IV.

Președintele după deschidere anunță, că învățătorul George Cătană în fața timpului scurt ce mai este până la închiderea adunării, abstă de la cetirea operatului său, care-l va publica în „Foaia diecesană“, și astfel pune la ordinea zilei designarea locului pentru ținerea adunării generale din anul viitor. De atare se designează Orșova.

Propunerii. Dl prof. Dr. Petru Barbu propune și adunarea însărcinează comitetul central a veni în proxima adunare cu un proiect și plan, cari să aibă în vedere edarea unei foi periodice, ca organ al reuniunii.

Membrul Aureliu Gherguța propune și adunarea decide, ca în lipsă de diplome, membrii cari se înscriu de nou să fie încunoștințați prin un act special al presi-

diului.

Membrul Iosif Caba propune și adunarea decide a lua parte Reuniunea noastră prin delegați la adunările generale ale surorii Reuniuni din diecesa Aradului, când va fi învitată.

Urmând restaurarea biuroului și a comitetului pe anul 1898/9 dl vice-președinte mulțumește în numele biuroului și al comitetului pentru încrederea de până aci și propune alegerea unui președinte adhoc, care să conducă restaurarea. De atare se aclamă membrul fondator Aureliu Drăgan, adm. protopresbiteral, care își ocupă locul și pune la ordinea zilei modalitatea de restaurare.

La propunerea din mai multe părți se alege o comisiune candidatoare de 19 persoane, din fie-care despărțământ câte doi membri, carea după-ce s'a suspins ședința și earăși s'a redeschis, prin raportorul ei Ioan Marcu propune și adunarea aclamă: de președinte: Ioan Ionașiu, vice-președinte: Traian Lința, notari: Ioan Marcu, Iosif Velcean și George Cătană, designându-se notar general Ioan Marcu, de cassar: Nicolae Ianculescu, de bibliotecar: Stefan Albu, de avocat: Coriolan Bredicean, ear' membri în comitet din fie-care despărțământ câte unul, și anume:

Romul Ancușa (Bocșa), George Drăgoescu (Oravița), Achim Miloia (Vêrșet), Ioan Gruescu din Cebza (Ciacova), Ioan Ciurciu (Buzias), George Joandrea (Lugoj), Traian Unipan (Făget), Dr. Petru Ionescu (Caransebeș), Nicolae Mircea (Biserica-albă), și Traian Hențiu (Mehadia).

În comisiunea pentru autentificarea protocolului s'au ales: Stefan Albu, Romul Ancușa și Serafin Jurca.

Cu aceste adunarea s'a încheiat.

Acest raport l-am scris pe baza actelor, și am aflat de lipsă a'l serie și publica, după ce am făcut experința, că despre adunarea generală din anul trecut ținută la Lugoj cu destule rezultate și succese,

s'a scris foarte puțin, și ar fi greșit, dacă despre cea din anul acesta, tot atât de rodnică în rezultate și progresivă, nu s'ar publica un raport mai amănunțit.

Nu pot încheia acest raport, ca să nu exprim mulțumita Reuniunii lăudatei inteligințe române din Vêrșet și M. O. D. Mihaiu Juica, adm. protopresbiteral și comisariu Consistorial, cari au contribuit cu noi învățătorii și ceilalți membri, ce adunarea să obțină rezultatul așteptat și îmbucurător; precum demnă de amintit și de laudă este și cooperarea dlor profesori dela institutul nostru pedagogic din Caransebeș și a Preaonorăților domni protopresbiteri: Filip Adam și Ioan Pinciu.

Vieze și înflorească Reuniunea învățătorilor din diecesa Caransebeșului.

Ioan Marcu,
not. gen. al Reuniunii.

Folurimi.

Veninul și contra-veninul șerpilor. Un june medic din Paris, doctorul Phiselix, a descoperit că sângele șerpilor veninoși, ca vipera, năpêrca și altele, conține substanțe antiveninoase, mulțumită cărora acești șerpi sunt nesimțitori la veninul lor. Urmând cercetările sale pe acest teren, doctorul Phiselix a aflat și organul care secretează contra-veninul, adică glandele labiale superioare, situate pe marginea interioară a glandelor de venin. Deci remediul se află lângă rău. Lichidul secretat de aceste glande constituie un vaccin din cele mai energice contra mușcăturilor de șerpi. Doctorul Phiselix a constatat că cobaii imunișai prin acest lichid erau încă admirabil vaccinați la trei săptămâni după injecția contra-veninului.

Această descoperire, unită cu seroterapia mușcăturilor veninoase, va avea fără îndoeală ca rezultat de a micșora frica justificată ce ne o inspiră șerpii.

O plantă suprinzătoare. Flora din Noua-Zelandă are o plantă curioasă, numită de obiceiul *pythom-vegetal* sau *chusia*, și a cărei specialitate ciudată e de a înăbuși cu totul arborii pe cari locuște. Sămënța ei e așezată pe o ramură de o pasere: îndată germinația începe, o foaie crește, pe când rădăcinele descind spre sol. Indată ce ele ating pământul, ramurile pleacă în toate sensurile. Rădăcinele stringând arborele se înmulțesc și încunjură cu totul sârmanul copac ca într'un clește.

Este o luptă pe moarte în care *chusia* învinge totdeauna pe cel mai gigantic arbor din pădure.

Binefacerile zăpezii. Zăpada are o însemnatate foarte mare în ce privește filtrarea, curățirea aerului din vèzduh. Cu fiecare fulg de zăpadă cad la pământ tot felul de pravuri vătămătoare, cari, înainte de căderea zăpezii mișunau în aer și pe eari noi le înghiteam.

Câte corpuri neasămuit de mici: animale, vegetale și minerale, nêsipuri nu joacă într'o veselă rasă de soare! În aer se găsește tot felul de corpuri: bumbac, lână, polen, silice, fer, plumb, oțel, granit apoi nenumărați germeni: bacili și microbi, cari caută cu o lăcomie oarbă terenul lor de traiu, de cultură. Printr'o mică lucrare de mișcare în vèzduh, pravul din vèzduh pare prielnic a pricinui catarul (troacna), bronchița, slăbirea vèzului și alte boale. În orașele mari, cu fabrici multe, aerul e plin cu tot felul de pravuri vătămătoare. Locuitorii înghit accide sulfurice și clorhydrică într'o măsură însemnată, ci sunt otrăviți încet.

Zăpada ia toate necurătenile acestea și le țirește la pământ, curățind, în jocul ei prin vèzduh, aerul și scăpând astfel pe oameni de multe boale.

La ce vèrstă este iertată căsătoria? Potrivit legilor, în Austria căsătoria este

iertată la vîrsta de 14 ani pentru fete și 24 ani pentru bărbați: în Germania pentru fete la 14 ani, pentru bărbați la 18; în Belgia fetele la 15 ani, bărbații la 18 ani; în Belgia fetele la 15 ani, bărbații la 18 ani; în Francia fetele la 15 ani, bărbații la 18 ani; în Grecia fetele la 12 ani, bărbații la 14 ani; în Ungaria (catolici și ortodoxi) fetele la 15 ani, bărbații la 18 ani; în Italia fetele la 15 ani, bărbații la 18 ani; în Portugalia fetele la 12 ani, și bărbații la 14 ani; în România fetele la 16 ani și bărbații la 18 ani; în Elveția (după cantone) fetele între 12 și 17 ani și bărbații între 14 și 20 ani.

Dare de seamă și mulțumită publică.

(Urmare și fine.)

Colecta Nr. 9. Colectant dl. Moise Bocșan protopresbiter în Arad. Au contribuit: Moise Bocșan 5 fl; dr. Ioan Suciu 1 fl; Dim. Antonescu 1 fl; N. N. 1 fl; Ioan Lengher 1 fl; Oncu 1 fl; dr. Virgil Bogdan 1 fl; Traian Nic. Vașan 1 fl; Paul Rozvan 1 fl., toți din Arad, de tot 18 fl.

Colecta Nr. 26. Colectant dl. Vincențiu Babeș, membru al Acad. rom. Au contribuit ilustra familia de Mocsonyi 60 fl; Vine. Babeș Budapesta 4 fl; de tot 64 fl.

Colecta Nr. 67. Colectant dl dr. Nicolau Popovici avocat în Vêrșet. Au contribuit Ioan Maleta, Coștei 1 fl; Elia Dabiciu Voivodinț 50 cr; Mihai P. Moise Voivodinț 50 cr; Simeon Popovici Voivodinț 1 fl; Georgiu Nedelcu Vêrșet 50 cr; Sofia Oltean Vêrșet 50 cr; Klara Wertz 50 cr; Mărioara Murășan 50 cr; Valeria Truța 50 cr; Paul Liuba 50 cr; dr. Nic. Popovici 2 fl; dr. Petru Tèpeniag 1 fl; Mărioara Spătar 1 fl; toți din Vêrșet și Sfetozar Mihailovici Varadia 1 fl; de tot 11 fl.

Colecta Nr. 70. Colectant dl Dr. Aurel Novac avocat în Biserica-albă. A contribuit Dr. Aurel Novac 1 fl. de tot 1 fl.

Colecta Nr. 93. Colectant dl Ioan Beleş paroch în Odvoș. Au contribuit: Biserica ort. din Odvoș 1 fl. 50 cr; Ioan Beleş Odvoș 3 fl. 50 cr. de tot 5 fl.

Colecta Nr. 95. Colectant Dl Protasiu Givulescu învățător în Soborșin. Au contribuit Iosif Ognean Soborșin 80 cr; Protasiu Givulescu 20 cr; Mai mulți creștini din Soborșin 1 fl. 42 cr; de tot 2 fl. 42 cr.

Colecta Nr. 98. Colectant dl. Iuliu Groșorean învățător în Galșa. Au contribuit Iuliu Groșorean 1 fl; Ignatie Serb 1 fl; Flore Dirlea 20 cr; Georgiu Dirlea 10 cr; Crăciun Dirlea 10 cr; Teodor Ișfan 10 cr; Georgiu Crișan 10 cr. de tot 2 fl. 60 cr;

Colecta Nr. 110. Colectant dl Ioan Pètruț notar în Șepreuş. A contribuit Ioan Pètruț 5 fl. de tot 5 fl.

Colecta Nr. 122. Colectant dl Iosif I. Ardelean paroch în Chitighaz. Au contribuit Iosif I. Ardelean 2 fl. 50 cr; Petru Chirilescu protopresb. em. 50 cr; de tot 3 fl.

Colecta Nr. 129. Colectant dl Romul Mangra paroch în Giriș. Au contribuit Romul Mangra 1 fl; Lup Șuteu 20 cr; Ioan P. Papp din Giriș 10 cr; de tot 1 fl. 30 cr.

Colecta Nr. 135. Colectant dl Augustin Beleş paroch în Șimand. Au contribuit Augustin Beleş 3 fl; Maximilian Leucuța 50 cr; Ioan Volentir 50 cr; Pavel Stana 1 fl; Bis. ort. rom. din Șimand 1 fl; de tot 6 fl.

Colecta Nr. 160. Colectant dl Victor Rusu paroch în Utvin. A contribuit Victor Rusu 1 fl; de tot 1 fl.

Colecta Nr. 174. Colectant dl Georgiu Drimba paroch în Toboliu. A contribuit comuna bisericească din Toboliu 2 fl; de tot 2 fl.

Din colecte a încurs suma totală de 163 fl. 49 cr. Fiind și suma aceasta mare ajutor la renovarea edificiului bisericii noastre, primiască toți domnii colectanți și contribuitori cea mai adencă mulțumită din partea mea și a poporului meu credincios

În legătură cu aceasta atrag atențiunea fraților mei în Christos din Bihor în special și în general a tuturor oamenilor noștri de bine, cari tind la principiul, ca ori-ce lipse să fie acoperite de la oamenii noștri, că la noi în Oradea-mare este un întreprinzător român Minai Flonta, care ni-a renovat biserică iefiun și mai pre sus de toate foarte bine, putând afirma cu conștiință curată, că un străin nu s'evârșia așa lucrul acesta, prin urmare este vrednic de a lămbrițuși și a-i conecede lui eventualele lucrări.

Oradea-mare, la 10 Octomvrie, 1898.

Andrei Horváth
prosbitor ort. român.

Din public.

Convocare.

Pe baza încredințării comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” am onoare a convoca pe toți membrii „Asociațiunii” și pe toți sprijinitorii culturii poporului român din comitatul Timișului la *adunarea constituantă* a despărțământului Timișorii pe 6 noemvrie 1898, st. n. după amiază la 3. oare în Timișoara-Fabric în Sala Bererici. (Fabrikshof).

Ordinea de zi.

- 1, Deschiderea adunării prin delegatul comitetului central.
- 2, Constituirea biroului:
- 3, Inscirarea membrilor și încasarea taxelor.
- 4, Alegerea comitetului cercual.
- 5, Alogerea unei comisii pentru autentificarea protocolului.

Timișoara, la 24 Octomvrie 1898.

Emanuil Ungurian
delegatul comitetului central.

Declarațiune.

Subscrisul fiind îndemnat de faptele d-lor Belea, că e bine a ține cu Ungurii, e adevăr, că am aflat, că Ungurul te înalță până la al III-lea ceriu, și în urmă îți dă calea de sus, dar' fără scară, — sau pe scurt, atâta ești bun Ungurului, până ti ești armă, pe 1—2, minute, și de aci încolo nu vrea nici să mai stee de vorbă. Așadară: fac cunoscut și mă declar tuturor, cari mă cunosc, că de azi înainte „abzie” de a mai fi „unealta” Ungurului, ci mă rog de al meu neam, colegi, cunoscuți, ca să fiu primit eară de adevărat „Român” până la moarte; și cer ertare de la toți ce ve-odată i-am vătămât. Așa să-mi ajute Dumnezeu!

Berzova, 1898 Oct. 10/22.

Popoviciu Vaselian.
învățător.

PARTEA ECONOMICĂ

Principalele Bismarck despre însemnătatea agriculturii.

Despre însemnătatea lucrării pământului unul dintre cei mai luminați bărbați ai veacului în care trăim, principalele Bismarck a zis următoarele vorbe înțelepte: Intreaga noastră economie națională e o economie națională a negotului, făcută de pe catrede și de cătră gazete. Dacă noi nu vom grijă, ca agricultura să se ridice și să înflorească, și armata și mijloacele de traiu ni-se due pe copeă. Tăranul e miezul armatei noastre, care și cu lipsuri și cu nevoi se împacă, căci el cu țara a crescut, și din strădania lui d'a agonisi pentru sine agonisește și pentru țară. Orașanului și muncitorului de la fabrică îi lipsește aceasta strădanie uriașă d'a munci, îi lipsește această însușire, căci cu pietri din podeala și cu de cele din păraud nu se face educația (creșterea). Țara e poporul. O țară fără plugari, fără țărani e ca un rege Ioan fără țară. Fără plugărima nici stat, nici armată. Tăranimea e stânca de care corabia închipuită a social-democrației va trebui să se sfarme, întocmai precum armata e valul

înaintea zidurilor căruia în zădar vor sufla alarmul trompetele Ierichonului. Asta mai ale; domnitorilor trebuie să li-se facă cunoscut, căci ei încă sunt mai numai niște Manchesteri, cari se călăuzesc de închipuirii netemeinice. A fost foarte rău, că cu eroirea nouelor forme de stat prinții având nevoie de bani s'au pus în legături numai cu negustorii, uitându-și și nesocotind tăranimea, din care cu toții ne tragem. Dacă prinții noștri ar fi în curat cu veniturile ce li-le aduc moșiile lor, tăranimea nu ar fi nevoită să se străduiească și să lupte pentru ajungerea drepturilor sale.*

Aratul.

De foarte mare însemnătate pentru lucrul aratului e, ca brazda să fie destul de adâncă. Arând mai afund, planta mai cu ușurință își poate trage sucul trebuincios hranei. Mai ales napilor și trifoiului îi prieste și creșe cu mult mai iute și mai mari dacă arătura a fost adâncă. Păioaselor și caceboaselor încă le prieste mai bine în pământul arat mai afund. Rădăcinile, paele și cocenii se fac mai mari și mai groși. O parte bună a aratului mai adânc stă în aceea, că plantele și grânele nu au să sufere așa de tare din pricina secetei ori a vremii prea ploioase. Apa ce se scurge în pământ, mai ușor pătrunde prin toate părțile dacă s'a arat mai adânc. Dacă pătura de mai de desubt a locului de arat e aspră și neroditoare, atunci aratul să se facă cu grijă și să nu se întoarcă deodată pământul, ci în curgerea alor mai mulți ani să se amestece. Ridicându-se la suprafață prea mult pământ rău de desubt, acesta poate înfrunți foarte rău asupra rodului ce voim să-l culegem. La toată întâmplarea însă locurile acelea trebuie gunoite mai mult de cât se obișnuiește a se gunoi. Deoarece adâncimea și răscolirea și amestecarea pământului e o înbunătățire necurmată a pământului, n'are să ne sperie ostenele și cheltuielile, căci din ce's mai mari capetele, din ce mai mari ta cametele.

Miriștile trebuie întoarse îndată după secere, mai ales unde pământul e mălos. Dacă voim să arăm locul încă odată înainte de a veni iarna, să netezim miriștile. Nu o vom asta, atunci arăm îndată și la o afunzime deplină. Arătura adâncă, înainte de începerea iernei, e cel mai bun lucru al pământului mălos, căci acesta prin înghețul de preste iarnă se desprinde și se bălțește, se face mai poros, cea ce prin nici un mijloc nu s'ar putea face.

Locurile nășipoase precum și cele văroase și humoase se pot ara în ori-ce vreme, amedă sau secetoasă. Celelalte soiuri de pământuri însă și mai ales cele lutoase și arghiloase, dacă e vreme să se are primăvara ori vara, să nu se are în stare udă sau umedă fiind. Căci pământul umed, apătos, în urma mersului vitelor preste el, fie a ciurzilor fie a vitelor ce le folosim la arat, lasă urme, cari se uscă când e vremea frumoasă și se fac colțuroase așa că foarte cu greu le poți sfărâma. Toamna însă se pot cât de mult ara chiar și pe vreme de ploae, căci în răstimpul înghețului de preste iarnă gliile se sfărâmă. Pământul plin de apă e greu de arat, pe când uscat fiind până și locurile mai rele se pot ara cu ușurință și mai adânc. Gliile ce se fac nu sunt spre pagubă, mijloacele străbateră aerului în pământ și îl fac mai bălțaros.*

Primăvara sau toamna să sădim pomii roditori?

Unii sădese pomii toamna, alții primăvara. Care e vremea cea mai potrivită pentru sădire pe lângă toată cheltuiala de vorbă multă ce s'a făcut și încă nu s'a ajuns, ca să se dovedească de e mai bine să se samene primăvara, ori toamna. Toamna ține de la 15 Octomvrie până la 20 Noemvrie, în ani mai buni lucrului și plantatului se poate întinde până în Decemvrie. E foarte învederat, că cerințele într'un răstimp așa lung de vreme pot fi foarte schimbătoare.

Tot astfel și primăvara. De altmăntreni dacă e vorba de o regulă oare-care, aceea să fie următoarea: Seamănă toamna așa de timpuriu, cât numai se poate! Dacă plantatul nu se face până în zilele din urmă ale lui Noemvrie, mai bine să păstrăm pomii la un loc potrivit până în mijlocul lui Faur și începând de la mijlocul lui Faur să începem sămănatul, îndată ce pământul e slobod și necoperit de zăpada.

Dar' nu se poate trece cu vederea împrejurarea, că pomii aduși de nicea, din străinătate, încă de cu toamnă e bine, ca să i bătăm în pământ. Trimiterea primăvara a pomilor din depărtări mai tării are rele urmări. Chiar și cu împachetarea cea mai bună se uscă rădăcinile, încă de când se desgroapă, de când se scot încep a se veștezi și usca, de oare-ce aerul de primăvara e mai aspru și mai uscat de cât cel de toamnă, care e mai umed, mai răcoros. Afară de aceea primăvara înainte de a încoți, pomii sunt mai gingași și foarte ușor se pot usca, așa că toată munca pusă rămâne fără de folos.

Dealtmăntreni școlile cari se îndeletnicesc cu cultura pomilor, toamna pot avea mai multă vreme de a se planta, ear' grădinarul nici n'are lipsă, ca să grăbesească lucrul, dacă d. p. primește pomii toamna, când îi așază apoi la un loc potrivit și îi pune, îi plantează atunci când cu toate pregătirile e gata. Primăvara apoi se poate planta atunci când mai bine ne vine la socoteală, căci pomii scoși la vremea potrivită nu suferă stricăciune prin pricina timpuriei sau târziei sămănării. Un pomier scos toamna și ținut peste primăvara, se poate planta cât de mult chiar și în luna lui Maiu.

Îndată ce îngheață, sămănatul să înceteze. Când e frig mare, lasă că nici nu se poate lucra, dar' apoi chiar și când începe frigul mai cu grosul, rădăcinile de timpuriu deslipite de pământ sunt în primejdie, căci scoase afară din pământ degeră chiar și la o răceală de 1 grad. Umezile cele mari încă pot fi stricăcioase pomilor din nou plantați.*

Lapte înghețat.

În țara noastră s'au făcut încercări dese, ca lăsând laptele să înghețe, să se poată duce dintr'un loc într'altul mai cu ușurință. În țara franceză s'au făcut și mai multe încercări tot cam de soiul celor din țara noastră. Acolo înghețau laptele pe cale măiestrită și așa înghețat îl puu apoi în vânzare. S'a dovedit că laptele înghețat se putem păstra răstimp și de o lună și încă proaspăt. Desghețarea se face așa că încălzim sloiul. Învățatul francez Guerin a dovedit, că laptele înghețat nu-și pierde din materiile nutritive și nici din grăsime nu-și pierde și întocmai ca din laptele cel proaspăt putem să pregătim smântână și caș sau brânzeturi. Și în alte țări s'au obișnuit cu negoțul laptelui înghețat, de și, în parte, într'alte împrejurări. Așa de pildă în Siberia în loc să se vândă laptele cu litra, se vinde cu pantu, cu „bucata”. Pentru-ca să fie mai ușor, lăptarii de acolo lasă laptele să înghețe și apoi după cum li-se cere dau la mușterii una sau mai multe bucăți.*

Povețe economice.

Nu puștiți pițigoi! Dintr'o parte păsările cari peste iarnă rămân la noi, cele mai folositoare sunt pițigoi și tot mai stărui-tor se cere și se roagă indeosebi grădinarii, ca să i ocrotească — mai ales de mătă — și să i ocrotească. Folosesc ce ni-le aduc vara, când ne stau în ajutor, ea să stăpim insectele și viermii cei atât de stricăcioși pământurilor, sunt de neprețuit. Îndeosebi copiii să se dede, ca să le arunce din când în când câte ceva de mâncare. Pițigoi se înblânzesc așa de iute și se fac de tot drăgălași așa, că iarna întregă putem să ne bucurăm la vâzul lor. O foină nemțească dă sfatul, ca să se facă o mică

căsușie scutită de vânt și în ea să se pună un copăcământ, care de jur împrejur să fie cu carton sau cu o hârtie mai tare, în care să se pună de ale mâncării. Pițigoi se adună apoi în jurul copăcământului și își stămpără foamea.*

Păstrarea cărnei. Un mijloc neobișnuit până acuma și foarte ușor a afla un învâțat din Danimarea. Mijlocul lui de a ține carnea proaspătă mai multă vreme e așa de ușor, în cât cu înfășurare și-l poate însuși ori-cine. Învățatul danec s'a încredințat că pricina stricăcii cărnei e sângele cel mult ce se afla în ea, căci acela se strică mai întâiu și mirosul lui se împrăștie și în celelalte părți ale cărnei. Deaceia el dă sfatul, ca din carne să se îndepărteze sângele. Vitele ce avea să le tuc, învățatul danec nu le junghia, ci le lovea în frunte sau apoi că le slobozea un glonț în frunte. Îndată ce vite a cazat la pământ, deschidea cu cuțitul o cameră a inimii, ca sângele să se poată scurge cât se poate de iute, dar în cealaltă cameră a inimii baga s'are topită. Sarea se împrăștie în toată carnea și mijloacele scurgerea sângelui. Tot lucrul asta se poate face în răstimp de vreo câteva minute și pe deasupra și carnea se sară cum se cade.*

Sbaratul des al albinelor. Mai ales toamna târziu, când se pregătesc de somnul cel lung de peste iarnă, e foarte de lipsă. De aceea de câte-ori e vreme frumoasă, să li-se dea voe, ca să sboare din coșniță, pentru-ca astfel să poată sbura prin aer curat și să se poată încălzi și întări pentru înclisarea de peste iarnă.*

Pentru a scoate petele de bere din vestiminte deschise ori de lână, ne folosim de glicerin alb și curat, cu care stropim locul mângit și pe care îl spălam apoi în apă domoală și-l căleam cu fierul, dar' nu pe fața, ci pe dos. Chiar și postavurile și stofele de colorarea cea mai gingașe, nu se strică prin mijlocul acesta d'a scoate petele.*

Iernarea fuxiei. Cel mai potrivit mijloc d'a ierna fuxia, e, că atunci când foile încep a se îngălbeni se pune fuxia în pivniță. Lumină nu-i trebuie, ear' de căldură numai atâta lipsă are, ca și cartofii (cumpăneli). Răvarele le așezăm pe pământ ori apoi le îngropăm în nisip și în pământ. Trebuie grijă însă, ca foile îngălbenite din când în când să le rupem, ear' pământul să fie puțin cam umed. Prin Martie din nou rădăște-o și atunci e de lipsă, ca să se curețe.*

Știri economice.

Un pas înainte. Ministrul treburilor launtrice ale țării a întărit sub Nr. 1775 statutele *grănariului* (hambarel) comunei bisericești greco-catolice din Dobrestii. Pilda hambarelor Români din Dobrestii ar trebui urmata și de către alți Români. Folosesc grănarelor bisericești sunt de nedăgăduit și numai pentru înalțarea în bine a poporului lucră acela cari întocmesc astfel de grănare. Preoții indeosebi să stăruie, ca să se întocmească grănare, căci numai așa se va putea ușora soarta țărmei de sub a d-lor păstorire.*

Venin pentru cloșani. Ministrul treburilor launtrice în înțelegerea cu cel de agricultură a dat o rindă în înțelesul că via apotecarii și negustorii cari au voe d'a vinde veninuri, să nu dea nimănui veninuri pentru pusirea cloșanilor, dihorilor etc. nici chiar cu rețete de la medie. De aceea cei ce vorse să aibă veninuri trebuie mai întâiu să ceră voe de la v'un medie precum și o adeverință de la comitat că pentru ce țel au de gând să folosească veninul, ear' după-ce l'au folosit, să înștiințeze că la ce sfârșit au ajuns.*

Depriviri economice de peste săptămână.

Vremea în săptămâna trecută a fost ploioasă, aspră. În toată țara a plouat și în toate părțile ploaia a fost de lipsă. Cătră sfârșitul săptămânii cerul s'a limpezit și s'a început un timp aproape ca primăvara. În afară de țara noastră încă a plouat. Pe alocurea vremea a fost foarte ploioasă. Pe piețele din țările străine bucatele s'au ridicat în preț, ear' pe piețele noastre de asemenea s'au ridicat întru câțva prețurile.

Grâu la început nu s'a prea trecut, căci morile cumpăraseră mult în săptămânile trecute. Gătându-se însă s'au făcut noue cumpărături, de aceea prețul grâului a mai crescut. Pe piața Budapestei s'au vândut 300.000 săji metrice cu 20 până 25 cr. mai scump.

Săcara pentru trebuințele noastre încă s'a trecut bine. S'a ridicat în preț cu 25 cr. S'a vândut 10.000 săji metrice cu 7.90—8.05. În afară s'a dat cu 8 fl. 15.

Orzul pentru nutrețământ s'a trecut bine, cu 10 cr. mai scump. S'au vândut 6000 săji metrice cu 6 fl. 20 cr. până la 6 fl. 55 cr. după soi.

Ovășul la început nu s'a prea trecut, mai târziu s'au făcut unele cumpărături mai mari. S'au dat 7000 săji metrice cu 5 fl. 70 cr.—6 fl. 15 cr. după cum a fost de curat și de arătos.

Cucuruzul nu s'a schimbat în preț. Pentru Steinbruch s'a cumpărat cu 5 fl. 32 1/2 cr.

Făinurile nu s'au prea trecut, căci cei-ce au avut lipsă, s'au provăzută de cu vreme, ear' pentru viitor nu se prea îngrijește obștea. Prețurile au fost următoarele:

Făina:

Table with 7 columns (No 0-6) and 2 rows of prices for flour.

Făina a avut următoarele prețuri:

Table with 3 columns (Făina No, 00, 0) and 3 rows of prices for flour.

Tărițe fl. 4.75.

Pastăioase: boabe mari, albe și rotunde fl. 7.—fl. 7.50. galbină: fl. 6.25—fl. 6.75; peștițe fl. 6; fasole oioagă: fl. 7.50—8 fl. mazărea de fierț 9—10 fl. Lintea de la 8 fl.—16 fl. după mărime, culoare și soiul. Macul s'a vândut cu 30—32 fl. Chimu. cu 26 fl. după 100 chilograme. Porcu cu 57 fl. 50 cr.—57 fl.

Sămânțele s'au trecut foarte bine. Sămânțele de trifoiu roșu s'au vândut cu 36—39 fl. cea mijlocie cu 46—48 fl. prima 49 fl.—52.50 fl. Lucerna: cea din Ungaria cu 50—55 fl. cea italiană cu 54—58 fl. Ovăle au scăzut în preț. 36—37 de bucați cu 1 fl., prima cu 38—39 fl.

Galitele: găște tăiate cu 44—48 cr., prima 50 cr. de chilogram. Găște îndopate cu 2 fl. 20—2 fl. 60. Găini cu 80 cr.—1 fl. 20. Rațe grase tăiate cu 50—55 cr. de chilogram.

Viței tăiați cu 48—56 cr. de chilogram. Piața Aradului.

Vremea a fost schimbăcioasă. Sămânatul a trebuit mai de multeori întrerupt. Prețul bucatelor a scăzut puțin.

Grâu s'a vândut vro 8000—10,000 săji metrice cu 9 fl. 25 cr.—9 fl. 50 cr. Cel mijlociu s'a dat cu 8 fl. 80 cr.—9 fl. 20 cr. Orzul pentru sămănat cu 7 fl. 40—7 60 cr. suta de chilograme. Săcara s'a dat cu 5 fl. 20—5 fl. 40 cr. Ovășul cu 5 fl. 20—5 fl. 30 cr. Cucuruzul s'a căutat mai ales pentru fabricile de spirt. S'au vândut 4000—5000 săji metrice cu 2 fl. 40 cr.—3 fl. 50 cr. suta de chilograme. Cucuruz vechiu a fost puțin. S'a vândut cu 5 fl. 30 cr.—5 fl. 50 cr. Mai ales Ardelenii l'au cumpărat.

Lupta pentru o copilă.

Răpirea copilei. — Cum au găsit-o. — Procesul. — Cerșetor, hoț de copii.

Un proces din cele mai rare și mai interesante s'a ținut la Alba-Julia, în săptămâna trecută. Pricinașii au fost două familii, una de plugari din Oiejde, comitatul Albei-de-Jos, alta de cerșetori, din Vaia, comitatul Târnavei.

În ziua de 12 Iunie 1893 a perit adevărat o copilă de trei ani și jumătate cu numele Rozsika, a țeranului Tamás József. În toate părțile au căutat-o neliniștiții părinți, dar nu au putut da de ea, făr' numai de niște

marama, pe cari le-au găsit pe țărmurile râului, așa că ei credeau, că copila s'a înecat. Întemplantarea însă așa a voit, că soția lui Tamás să-și regăsească copila jeliță. Înainte de asta cu trei ani cerșitorul David împreună cu soția sa Kecsesi Mária au fost vezuți cu prilejul tîrgului din Alba-Julia la capătul unui pod. Orbul David cânta cu vioara (diplă), ear' soția sa cânta din gură dimpreună cu copila Erzsi, care întindea mâna trecătorilor, ca să-i dea câte-un ban. Țeranii din Oiejde trecînd pe pod, au recunoscut copila perdută a lui Tamás și ajungînd acasă l'au îndreptat, ca să-și ia copila, pe care a și luat-o pe lângă toată împotrivirea cerșitorului.

Din pricina asta s'a născut proces, care a ținut mai multe zile. Întreg satul Oiejde jura, că copila e a lui Tamás, tot așa și măturile lui David din Vaia jurau că copila o cunose, că e a cerșitorului.

Capila adusă la proces a spus, că ea e a lui Tamás din Oiejde, și că-și aduce aminte de când 2 necunoscuți au luat-o cu ei, au pus-o în car și i-au dat bani, ca să nu mai plîngă.

Neamurile lui David spuneau însă, că cunose copila de când era mică, știu că a avut un semn la cap, semn moștenit de la mamă-sa. Aceiași semn îl are însă și soția lui Tamás, ceea-se se înțelege că a încrecat și pe doctorii cari au fost aduși la proces ca pricepători și cari au spus că copila seamănă mai mult cu Tamás din Oiejde decât cu cerșitorul David din Vaia.

Judecătoria după mai multe zile de pertractare a adus hotărîre în înțelesul că copila Rozsika a lui Tamás, pe care David o numea Eszter, să rămână celui dintăiu, ear' cerșetorul David să rămână fără copilă și pedeapsă cu închisoare de 8 luni. De aceeași pedeapsă a fost împărțită și nevastă-sa.

NOUTAȚI

Arad, 28 Octomvrie n. 1898.

Privitor la comisarul congresului național-bisericesc avem să întregim o informație dată în așa înțeles, că persoana care să președeze alegerea de mitropolit n'a fost încă aleasă, ci cu prilejul ținerii congresului mitropolitan s'a vorbit numai că cine să fie. Se va alege dintre d. n. dr. I. Pușcariu și I. Papiu. Toți românii ortodocși așteaptă cu mare interes ziua de 17/29 Decembrie, când se va întruni congresul să aleagă pe mitropolit.

Pociri de nume. Minciuna spusă de ministrul maghiar, că nu se fac siluiri cu ungrisarea numelor, o dă de gol foaia oficială, care dă la iveală următoarele pociri de nume: Ioan Ghima, focar la tren în Brașov, a fost sluit să-și pociască numele în Gyimesi János, Iosif Pop, boactăr în Salătac, Pop József, Ioan Ditelean, slujbaș la tren în Pozna-veche, și-a pocit numele părinților în Molnár János. — Ai lui să fie!

Din sinul bisericeii gr.-catolice Maiestatea Sa a întărit de canonic pe D-rul Augustin Bunea ales canonic teologic în Blaj, ear' Dr. Vasile Hossu a fost întărit de canonic cancelar.

Afacerea Vațian, în jurul căreia foile unguirești făcuseră atăta vuiet, o declară acum chiar ele de încheiată și încă așa fel, că însuși primarul orașului s'a ridicat și a propus ca pentru insultele ce i-s'au adus chiar și de corpul profesoral, d lui Tr. Vațianu, preotului harnic și minimos al Românilor aradani, să i-se dea satisfacție.

Cununii. Dl Rudolf Orghidan și d-soara Tini V. Popovici își vor sërba cununia în Brașov la 18/30 Oct. a. c.

— Dl Dr. Nerva O. V. Moldovan și d-soara Olimpia Vlăduțiu își vor sërba cununia în Turda-vechie la 6 Nov. st. n.

Căsătorie între frați. Din Oradea mare ni-se împărțăște o istorie, ca cele din povești. O soră și un frate au trăit împreună, cununăți fiind, 24 de ani și mai bine, fără de a ști, că ei sunt fiii aceluorași părinți. Lucrul s'a întemplant așa, că ei au rămas orfanii și pe fată a luat-o de sufiet un

unchiu al ei, ear' copilul a fost primit într-o casă de copii săraci. De aci a fost dat la păpușărit. A ajuns apoi soldat și a dus-o pîn' la sergent major. Soru-sa murindu-i sprijinitorul s'a băgat servitoare la oraș și aici a făcut cunoștință cu soldatul B. care i-a cerut mâna și ea nu i-a respins-o. 24 de ani au trăit în pace și și-au câștigat și o frumoasă avere, și nimic nu părea a le neliniști traiul vieții pînă într-o zi din săptămâna trecută, când un oarecine a făcut arătare la judecătoria, că pantofarul B. ține în căsătorie pe însași sora sa.

Conferență învățătorească s'a convocat pe eri în Ciocova de către mai mulți învățători în afacerea ridicării unui așezământ pentru fiii acestor luminători ai poporului. O neînțelegere s'a ivit însă la mijloc, de oarece se făcuse convocare și în scris, la Arad. Așa au și sosit eri aici peste 30 învățători, crezînd că adunarea se ține aici.

Concert în Lipova. Duminică, la 18/30 Octombrie d-na Irena de Vlădaia, vestita cântăreața română va da în Lipova un concert cu program foarte bogat și interesant. Românii din oraș și jur își vor da, de sigur, întâlnire la această serbătoare artistică.

Sânțire de biserică. Mercuri, în 14/26 l. c. ziua cuvioasei Paraschiva, sau în graiul poporului „Vinerea mare”, s'a sântit noaua biserică din comuna Cladova (cottu Arad).

Comună răscolată. Reprezentanta comună a Hodoșului după ce a făcut o mulțime de arătări în potriua notarului cercual al Cuiedului, Dénes, a împărțășit vicșpanului dela Arad, că întreagă reprezentanța abize și că dacă nu se va înlătura din post notarul care atâtea fărădelegi a săvîrșit, îl vor înlătura hodoșenii, cum vor ști ei mai bine.

Lupta vîrșețenilor. Stăpînirea a mai avut până acum de furcă cu sfatul orașului Vîrșeț și îndeosebi cu scaunul școlar. Fiind lipsă de doi învățători la școalele comunale, scaunul școlar a scris concurs și a pus în condiții calificația din limba sîrbă. Aceasta nu a mulțumit pe șovinistul inspector școlar și a făcut arătare la ministrul școalelor, care s'a grăbit a dojeni pe Sribii și pe Nemții din sfatul orașului Vîrșeț. Acestia însă au respins dojana ministrului și i-au dat un strajnic răspuns, pe care ministrul Wlassics de sigur nu-l va uita curînd. De ciudă și de necăz, ministrul a hotărît întemeierea a două școale de stat, chiar în suburbiile unde numai Sîrbi locuiesc. Harnicii Sîrbi din Vîrșeț, suțem siguri, că se vor oferii de școalele ce li-se pun în coaste.

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu” s'au mai înscris de membri următorii: Mihail Simu, măiestru croitor; Ilie Alimănescu, cul-tipograf; Florențiu Marc, sod. lăcătuș; Dumitru Balteș, sod. măsar; Ioan Cristea, măiestru compactor; Ilie Simtion, sod. pantofar; Traian Mare, sod. pantofar; George Simtion, sod. lăcătar; Nicolae Hebicean, sod. măsar; Petru Mihăițan, măiestru pantofar; Dr. Avram Tincu, avocat; Ioan Baci, propr., în Șoala. Victor Poruțiu; pract. de tribunal; Anton Katzler, friser; Pant. Luceța căp. c. și r. în pens; Wilhelm Auerlich, fotograf; Adolf Gross, agent; Nemeși Mihály, friser; Dr. Nic. Comșa, medic în Franzensbad; Ioan Broju, capelan c. și r. militar; Alex Bobeș, mașinist în Doloave.

La noi și în România Ziarele de dincolo vestesc, că neguțatorul de țesături, Ovreiul Temenbanam, din Iași, care a făcut un faliment de 2 milioane franci, a fost osîndit la 6 luni temniță. La noi în Ungaria, de sigur scăpa un asemenea pungaș; și încă cu cât mai mult pungășeste lumea, cu atît mai ușor și mai cu drag îl iau sub ocrotire „domnii”. Chiar dacă s'ar găsl printrî acestia vre-unul ceva mai cinstit, care ar voi să se dea urmare legii ceilalți nu dau voie, fiind-că nu numai ei toți, ci întreg statul e în mâinile jidovești.

Din România. Ministrul treburilor lăuntrice din România a încuviințat, ca societatea „Ajutorul” a preoților români să întemeieze o loterie de 300 mii lei pentru ca din venitele ce vor rămănea să se ajutore preoțimea săracă.

Scufundare pe mare. Aproape în fiecare săptămână ne vine știrea despre câte o nenorocire pe mare. Acum se scrie din Cobe că vaporul Migula și Kimsin s'au ciocnit în marea largă. Cel dintăiu s'a scufundat. Au perit între valuri 60 de oameni. De asemenea a căzut și s'a înecat în mare căpitanul Gliadolo, al vaporului „Istok”.

Naștere îmbelșugată. O țerancă din satul Pridvorite în Sîrbia, cu numele de Antonia Topusevici, după-cum scrie ziarul „Zastava” din Novi-Sad, a născut 4 băieți deodată. Unul din prunci a murit îndată după naștere; ceilalți trei sunt voinici și sănătoși.

Posta redacției.

Ioan Lungu, econom în Cladova. Pentru afaceri de acestea plîngeți vî la Consistor. El e pus să facă dreptate întrî parochieni, și întrî preoți și învățători. Ori, ca frați români ce sunteți, căutați să vî înțelegeți, unul mai lăsînd și alții mai adăgînd.

N. în Budapesta. Primit. Răspuns urmează.

L. B. în R. Să face. Salutare!

Murillo, București. Primit. Măne.

M. Viena. Ch. ky m. și noi așteptăm într-una un foileton.

Invitare la abonament

Decshidem prin aceasta abonament pe al IV-lea Quartal resp. al II-lea sem. 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

- Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună 1.—
Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, avînd o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația „TRIBUNA POPORULUI.”

ULTIME ȘTIRI

Ciuma în Viena. Viena, 27 Octomvrie.

Starea sănătății Albinei Pecha și a îngrijitoarei Hocheger este cât se poate de rea. Ele au fost cummeccate.

Afacerea Dreyffuss. Paris, 28 Octomvrie.

Ieri toată ziua curtea de cassatie a desbătut asupra afacerii Dreyffuss. Raportorul Bard susține nevinovăția lui Dreyffuss. Cere revisuirea procesului. Azi vorbește procurorul Manau, tot în acest înțeles.

Editor: Aurel Popovici-Barciann. Redactor responsabil Ioan Russu Șiriana.

Prăvălia

Markus Lajos în Arad

Andrássy tér Nr. 17

Imbrăcăminte pentru copii dela . . . fl.	3.-	însus
„ „ „ bărbați dela . . . fl.	10.-	„
Ghete (păpuci) pentru bărbați dela . fl.	2.80	„
Ghete (păpuci) pentru dame dela . fl.	2.80	„
Palării pentru copii fl.	0.80	„
Palării pentru bărbați dela fl.	1.-	„
Camăși pentru bărbați dela fl.	1.20	„
Camăși pentru copii dela fl.	1.-	„
Corturi (umbrele) cu baț de fer dela fl.	1.20	„

și toate acestea de o calitate excelent de bună se pot căpăta la

Markus Lajos, Arad Andrássy-té 17.

Tot aici se află în mare deposit paltoane (Caboturi) și pălării pentru proști

218 7-10

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 73 - **„TRANSILVANIA“**

IN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile cele mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp. mobile etc;
2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru termouri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cluj, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II.)
precum și prin agenturile cercuale și speciale.

La administrațiunea „Tribunei Poporului“.

se află de vânzare

următoarele cărți pentru școalele populare.

ABC Carte de citire de Iosif Moldovan, N. Stef etc.	20 cr
A doua carte de citire, de mai mulți prietini, Brașov	28 „
Geografia Patriei de Ioan Dăriu	25 „
Istoria bisericăsească	30 „
Ioan Popescu: Carte de citire II, prelucrată de Dr. Petru Șpan.	30 „
Întâia carte de scriere și citire pentru învețământul limbii maghiare de Ioan Roman	10 „
Gramatica română de Ioan Petru profesor	15 „
Micul catechis	15 „
Istoria Patriei de Ioan Dăriu	25 „
Carte de citire și deprindere în limba maghiară de Wilhelm Groo	24 „

precum și requisite de scris.

Rugăm deci pe toți domnii învățatori a se enora cu comănde lor pentru anul acesta școlastic.

La facerea comăndelor, cari se vor efectui prompt, sunt rugați a adauga și ștampile de peste poșta.

Administrațiunea „Tribuna Poporului.

Se primesc comănde pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

OPURI ȘI BROȘURI

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Prețuri foarte moderate.

Orice comănde se efectuează prompt.